ՏԻԳՐԱՆ ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
DIKRAN TCHOUHADJIAN

ՅԱՒԵՐԺ ՇԱՐԺՈՒՄ
դաշնակի եւ նուագախումբի համար

PERPETUUM MOBILE
for Piano and Orchestra

DIKRAN TCHOUHADJIAN

PERPETUUM MOBILE
for Piano and Orchestra

Edited by
HAIG AVAKIAN

Cairo 2005

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

ՅԱՒԵՐԺ ՇԱՐԺՈՒՄ
դաշնակի եւ նուագախումբի համար

Խմբագրութիւն՝
ՀԱՅԿ ԱՒԱԳԵԱՆ

Գահիրէ 2005

Այս հատորը լոյս կը տեսնէ
Գահիրէի Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան
«Սաթենիկ Ճ. Չագըր հիմնադրամ»-ին մեկենասութեամբ

Տպագրութիւն՝ Նուպար Տպագրատուն

Բառերու եւ ճայնանիշերու շարուածք եւ էջադրում՝
Հայկ Աւագեան

دار نوبارللطباعة
رقم الإيداع :٢٠٠٥/٤٠٣٦

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կու գամ խորին շնորհակալութիւններս յայտնելու Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի վարչութեան՝ որ ընդունեց հոգալ այս հատորի տպագրութեան ծախսերը:

Շնորհակալութիւն Երեւանի Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարանի տնօրէն՝ տոքթ. Հենրիկ Բախչինեանին, երաժշտական բաժինի աւագ փոնտապահ՝ Մարինէ Մուշեղեանին, երաժշտական բաժինի վարիչ՝ Ցօղիկ Բեքարեանին եւ միւս աշխատակիցներուն՝ որոնք բոլոր դիւրութիւնները ընծայեցին ինծի ուսումնասիրելու Թանգարանի Տ. Չուհաճեանի դիւանին նիւթերը:

Հ. Ա.

MOUVEMENT PERPÉTUEL
ՅԱՒԵՐԺ ՇԱՐԺՈՒՄ

Mouvement perpétuel (Յաւերժ շարժում) կը հանդիսանայ Տիգրան Չուհաճեանի (Կ. Պոլիս, 1837 – Զմիւռնիա, 1898) միակ ստեղծագործութիւնը՝ գրուած մենանուագի եւ նուագախումբի համար: Ցարդ մնացած է անտիպ:

Ձեռագիրը հետեւեալն է.

Չարենց Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարան (Երեւան), Չուհաճեանի Դիւան, թիւ՝ 108 (հին թուագրում՝ 74)[1]: Խորագիր՝ Mouvement perpétuel: Հեղինակ՝ [D. Tchouhadjian]: Երաժշտական կազմ՝ նուագագրութիւն (orchestral score), կը պակսի մենանուագ նուագարանը: Թուական՝ անթուակիր: Թերթ՝ 6: Գրիչ՝ Տ. Չուհաճեան: Գրչատեսակ՝ մատիտագիր: Մեծութիւն՝ 25.5x33.2 սմ.:

Ձեռագիրն ունի արագ ու անփոյթ ինքնագիր: Գրուած ըլլալով մատիտով, Չուհաճեան դիւրութեամբ կատարած է բազմաթիւ ջնջումսրբագրութիւններ:

Ձեռագիրին վրայ, մենանուագ նուագարանի մը գոյութեան մասին ակնարկութիւն չկայ: Բայց նուագագրութիւնն իր ամբողջութեան մէջ նուագակցութիւն մըն է՝ որ պէտք ունի մենակատարի կամ մեներգիչի:

Չուհաճեան տպագրած է միեւնոյն խորագիրով՝ *Mouvement perpétuel*, ստեղծագործութիւն մը մենանուագ դաշնակի համար[2], որ նոյնութեամբ կը մերուի թիւ 108 ձեռագիրին հետ: Յստակ կը դառնայ՝ թէ պակսող նուագարանը դաշնակն է: Տպագիր օրինակը միացնելով ձեռագիրին՝ դիւրութեամբ կարելի է վերակազմել *Mouvement perpétuel*-ի ամբողջական նուագագրութիւնը:

Այս դրոյթը կը հիմնաւորուի նաեւ պատմական փաստով մը: 1896 Մայիս 25/Յունիս 6-ին, Զմիւռնիայի Սփորթինկ Քլիւպի նուագահանդէսին, Չուհաճեան կը նուագավարէ *Mouvement perpétuel*-ը դաշնակի եւ նուագախումբի համար, դաշնակահարուհի՝ Աղաւնի Շիրինեան[3]: «Իր *Mouvement perpétuel*ը հատուած մ'է որքան սիրուն՝ նոյնքա՛ն՝ եւ գուցէ աւելի ճարտար», կը գրէ *Արեւելեան մամուլ*ի թղթակիցը եւ կ'աւելցնէ. «Լաւ նիշ մը Օր. Աղաւնի Շիրինեանի որ դաշնակով ու բաւական յաջող կերպիւ ընկերացաւ նուագախումբին՝ *Mouvement perpétuel*ի մէջ»[4]: Խօսքը դաշնակի եւ նուագախումբի *Mouvement perpétuel*-ի մասին է: Անշուշտ, աւելի տրամաբանական պիտի ըլլար եթէ գրէր՝ թէ *նուագախումբը* «ընկերացաւ» Ա. Շիրինեանին: Բայց դաշնակահարի անունին յիշատակումը ինքնին կը նշանակէ՝ թէ խօսքը մենանուագ նուագարանի մասին է:

Թիւ 108-ը գրուած ըլլալու է այս նուագահանդէսին համար: Չուհաճեան պարզապէս հոգ չէ տարած ձեռագիրը ընդօրինակել յստակ ինքնագիրով եւ աւելցնել մենակատարին նուագամասը, քանի որ ինքը պիտի նուագավարէր ստեղծագործութիւնը: Իսկ մենակատար դաշնակահարն արդէն ունէր նոյն ստեղծագործութեան դաշնակի վերոյիշեալ տպագիր օրինակը:

Ձեռագիրին մէջ խազուած են հատածներ 237-266-ը, որոնք նախապէս ամբողջութեամբ նոթագրուած էին: Անոնք առկայ են տպագիր դաշնակի մենանուագին մէջ: Ըստ էութեան, Չուհաճեան զանոնք ջնջած է ելլելով ոչ թէ գեղարուեստական նկատումներէ, այլ՝ Զմիւռնիայի 1896-ի նուագահանդէսին պայմաններէն: Քանի որ նախնական գրութիւնը յստակօրէն ընթեռնելի է, նախընտրեցի հրատարակութեանս մէջ ամբողջութեամբ պահպանել զանոնք:

Ձեռագիրին մէջ յաճախ թերի են երանգանիշերը եւ ձայնակապումները (legato): Այս առումով, իմ կողմէս յաւելագրութիւններ չեմ կատարած:

ՀԱՅԿ ԱՒԱԳԵԱՆ

ԾԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1.-Երեւանի Չարենց Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարանի Չուհաճեանի ձեռագիրները 1990-ականներուն սկիզբը ենթարկուեցան վերամշակումի եւ ստացան նոր թուագրումներ: Հետեւաբար, յիշեալ 108-ը կը ներկայացնէ ձեռագիրի թղթածրարին նոր, այսօրուան թիւը, իսկ 74-ը՝ հինը:

2.-*Տե՛ս* Տիգրան Չուհաճեան, *Ստեղծագործութիւններ դաշնակի համար*, Գահիրէ, 2005, էջ , 59-70:

3.-*Տե՛ս* Մ. Ն., «Չուհաճեան նուագահանդէս», *Արեւելեան մամուլ*, կիսամսեայ, Զմիւռնիա, 1[/13] Յունիս 1896, թիւ 11, էջ 345-346:

4.-Անդ, էջ 345-346:

ՅԱՒԵՐԺ ՇԱՐԺՈՒՄ

PERPETUUM MOBILE

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
ORCHESTRA

Flauto
Flauto piccolo
Oboe
2 Clarinetti (in Do)
2 Fagotti
2 Corni (in Mi, Fa)
2 Cornetti (in La)
2 Tromboni
Bombardone
Violini I, II
Viole
Violoncelli
Contrabassi

MOUVEMENT PERPÉTUEL

D. Tchouhadjian

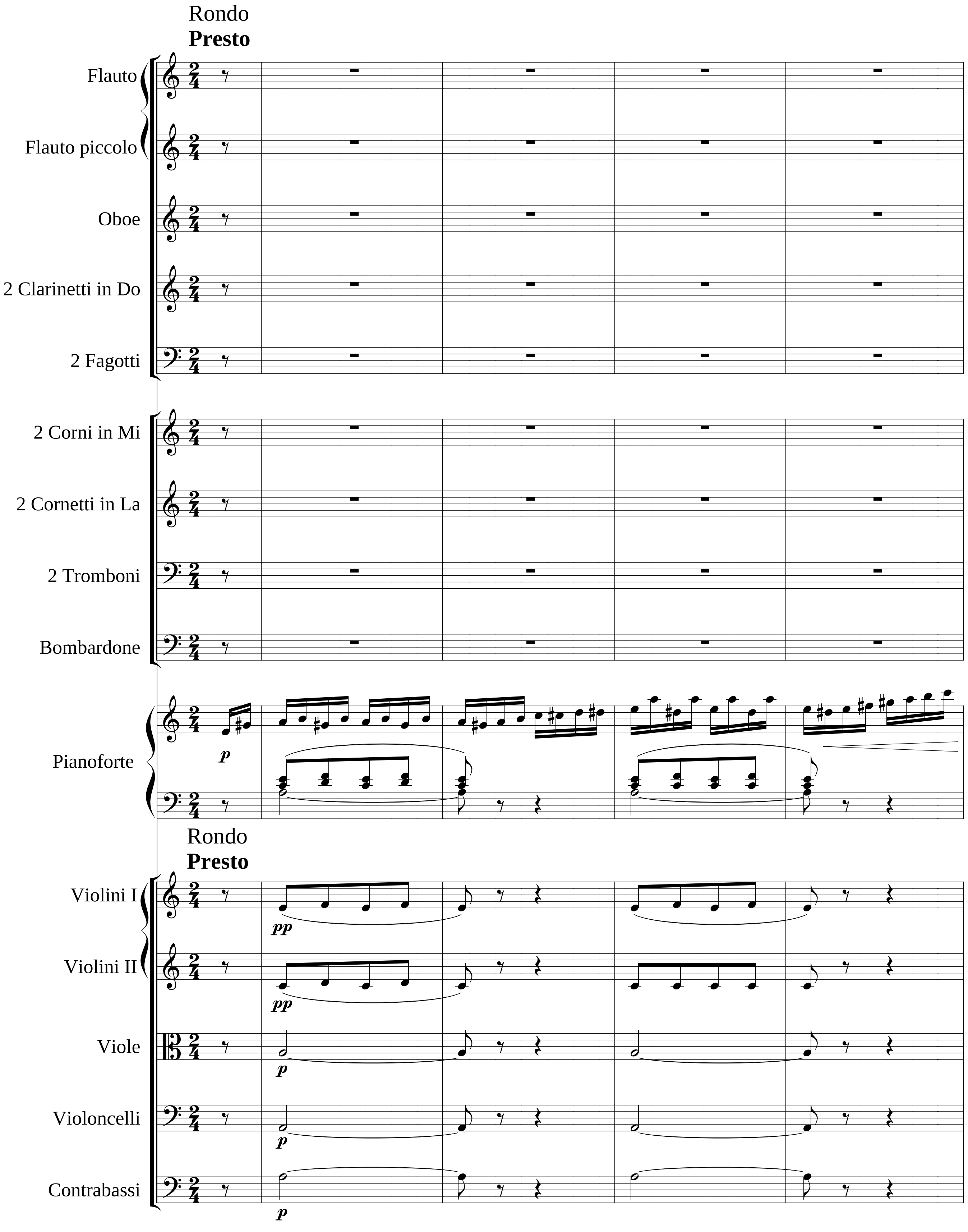

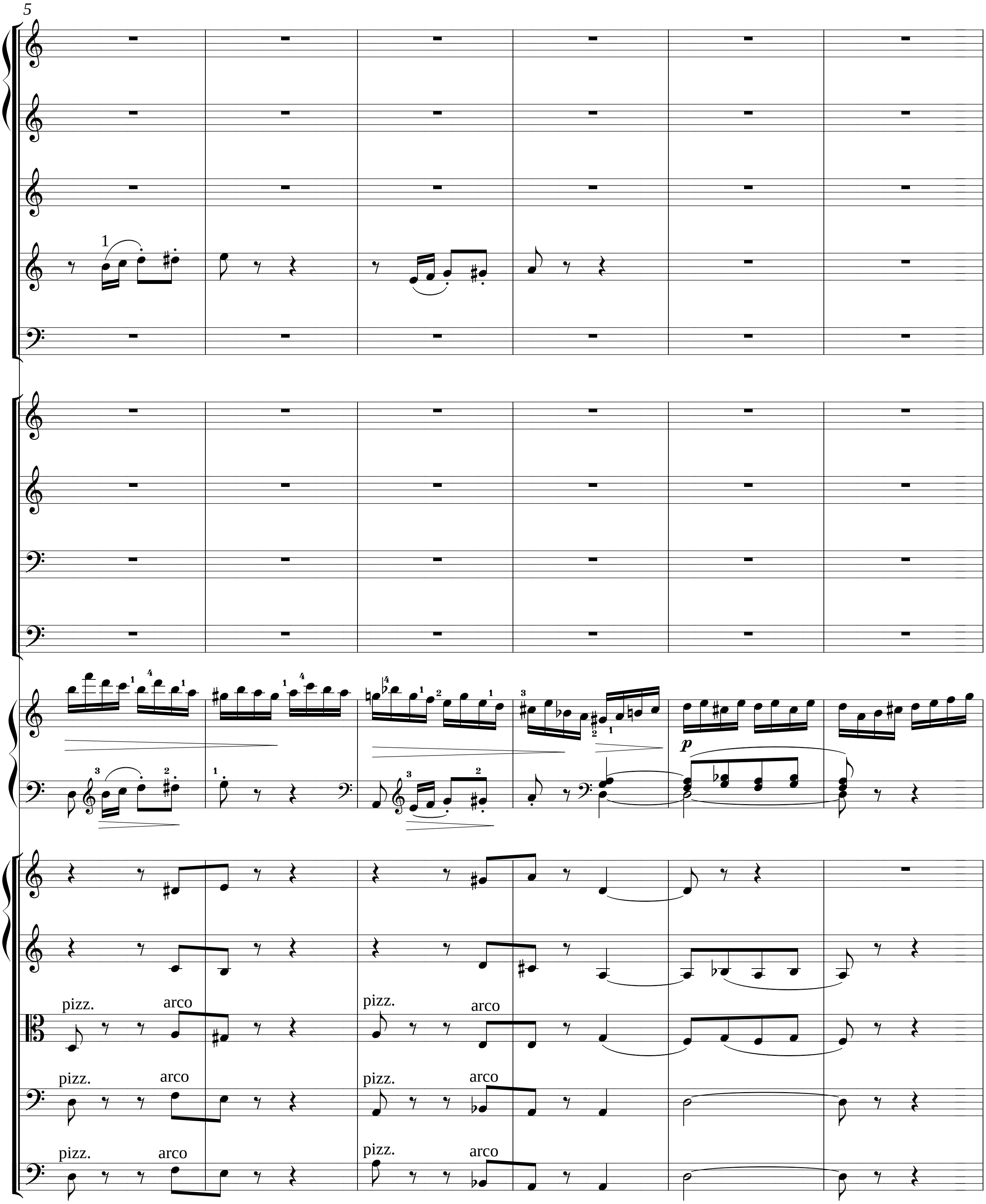
5
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco

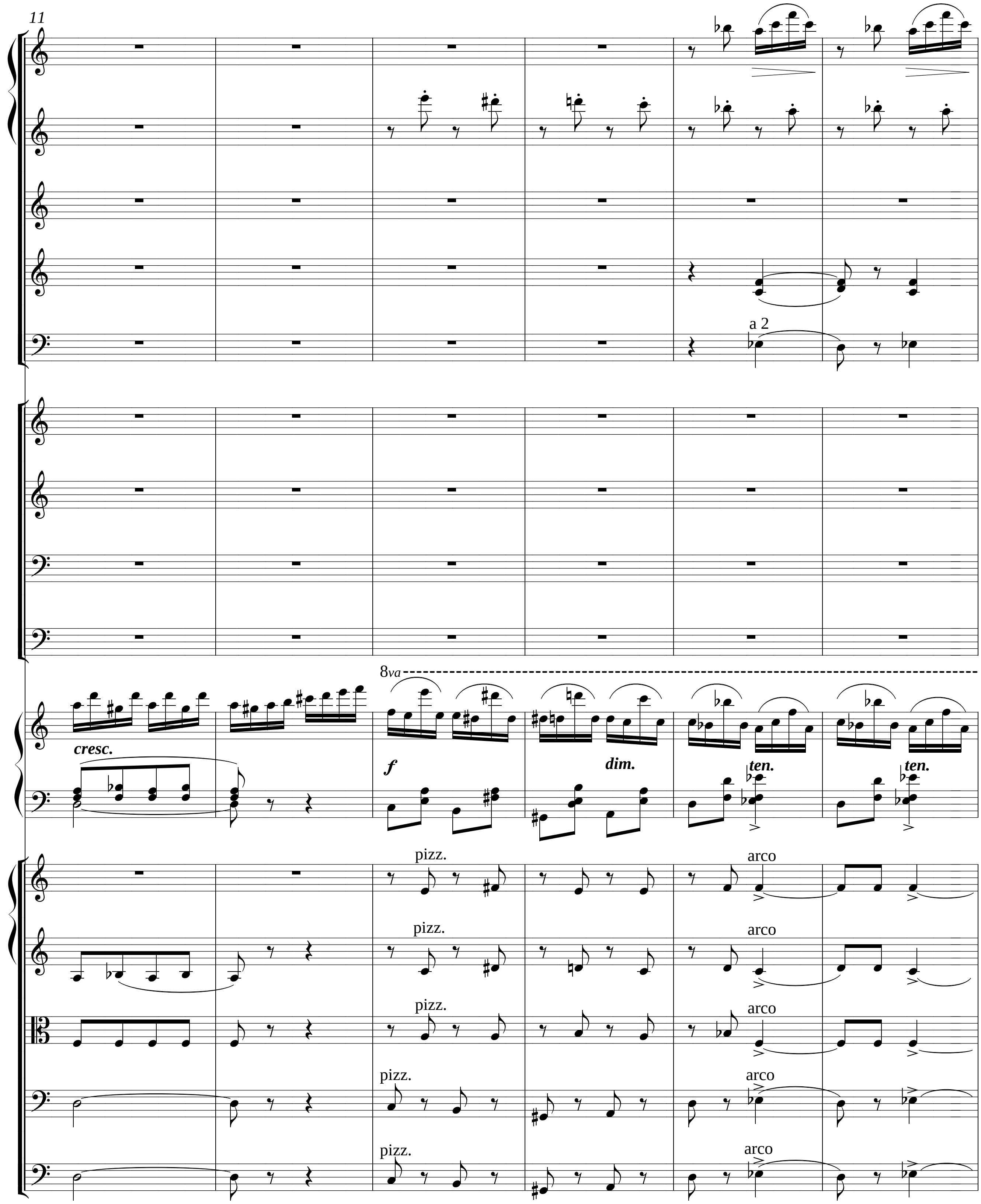
11
a 2
8va
cresc.
f
dim.
ten.
ten.
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco

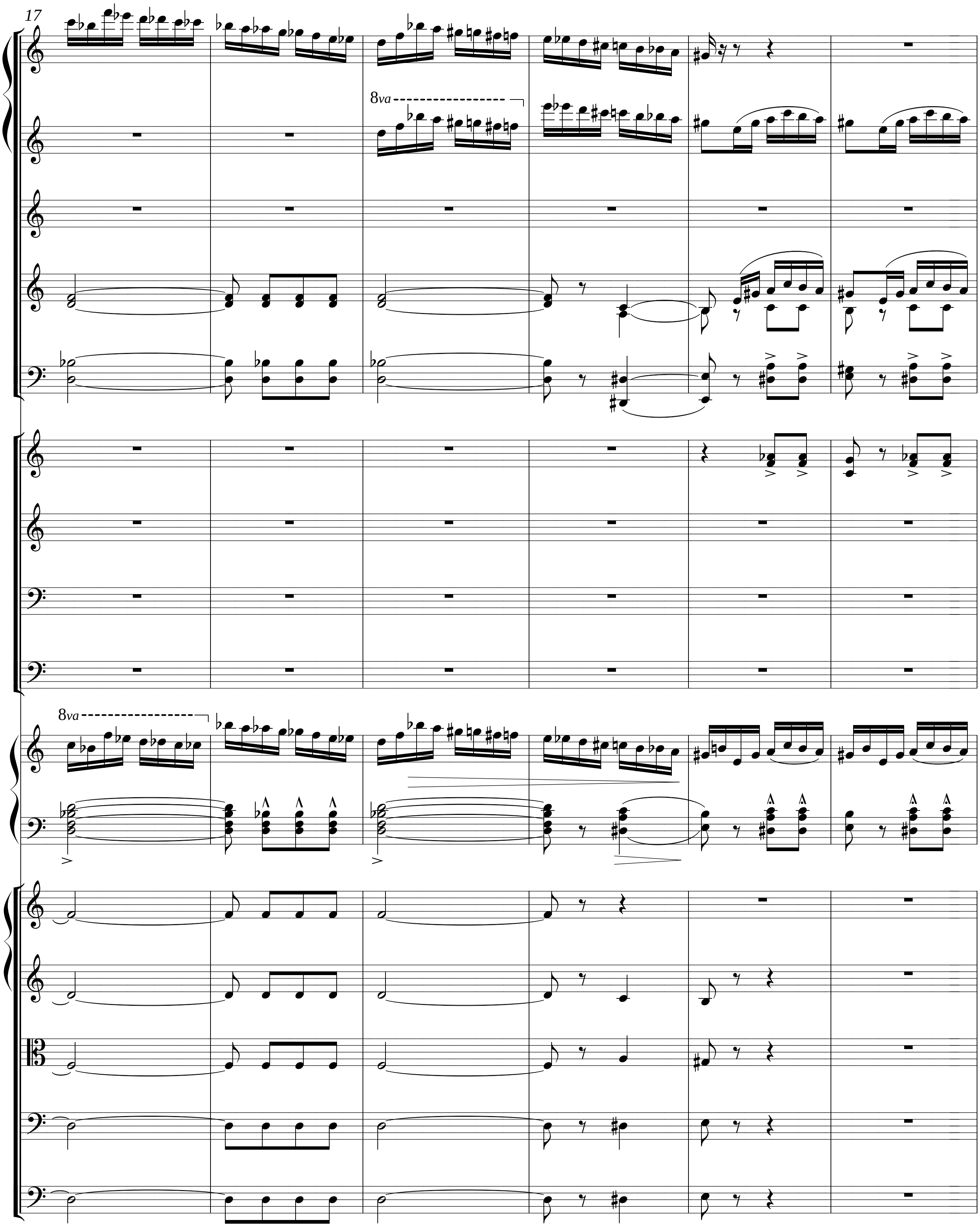
17
8va
8va

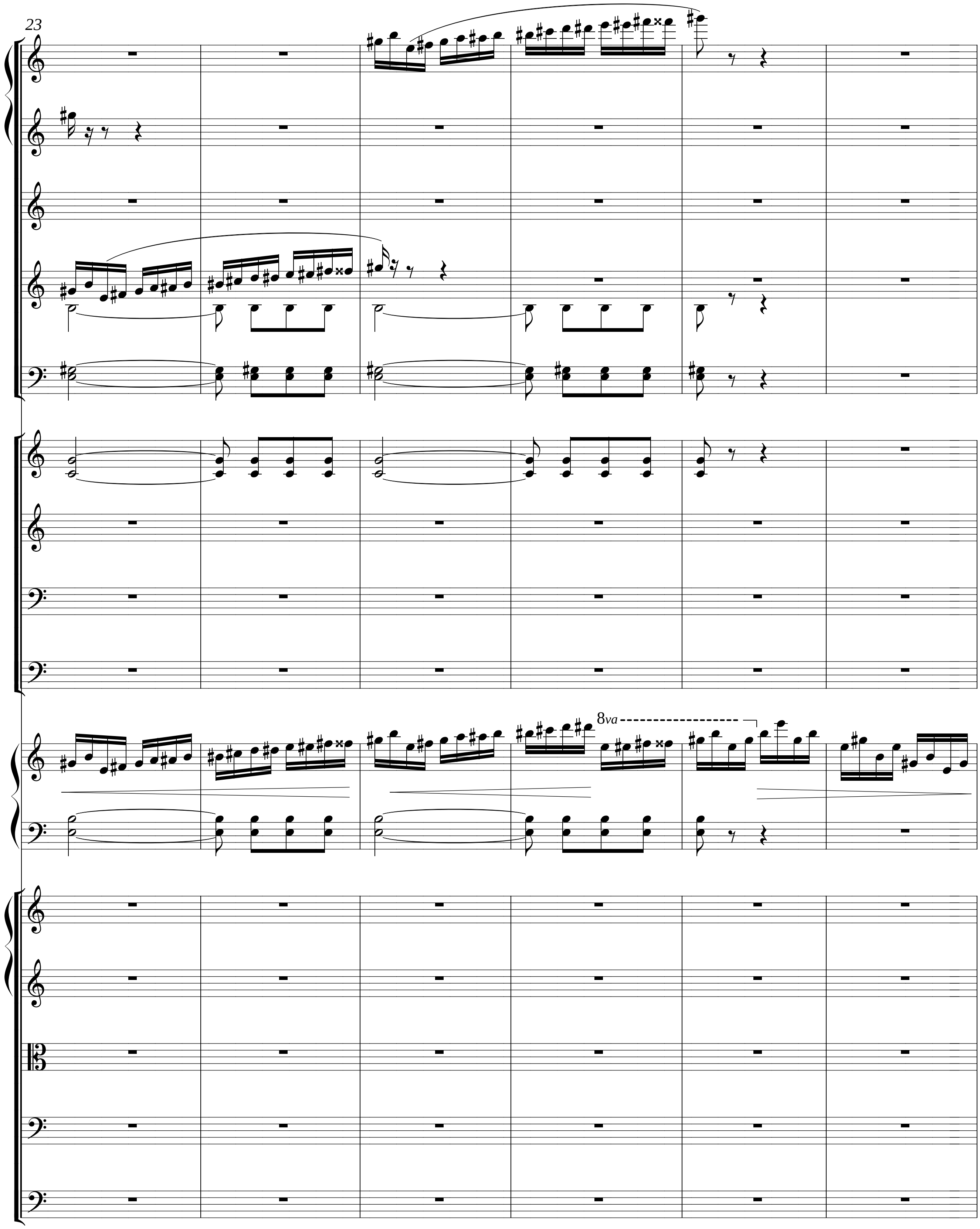
23
8va

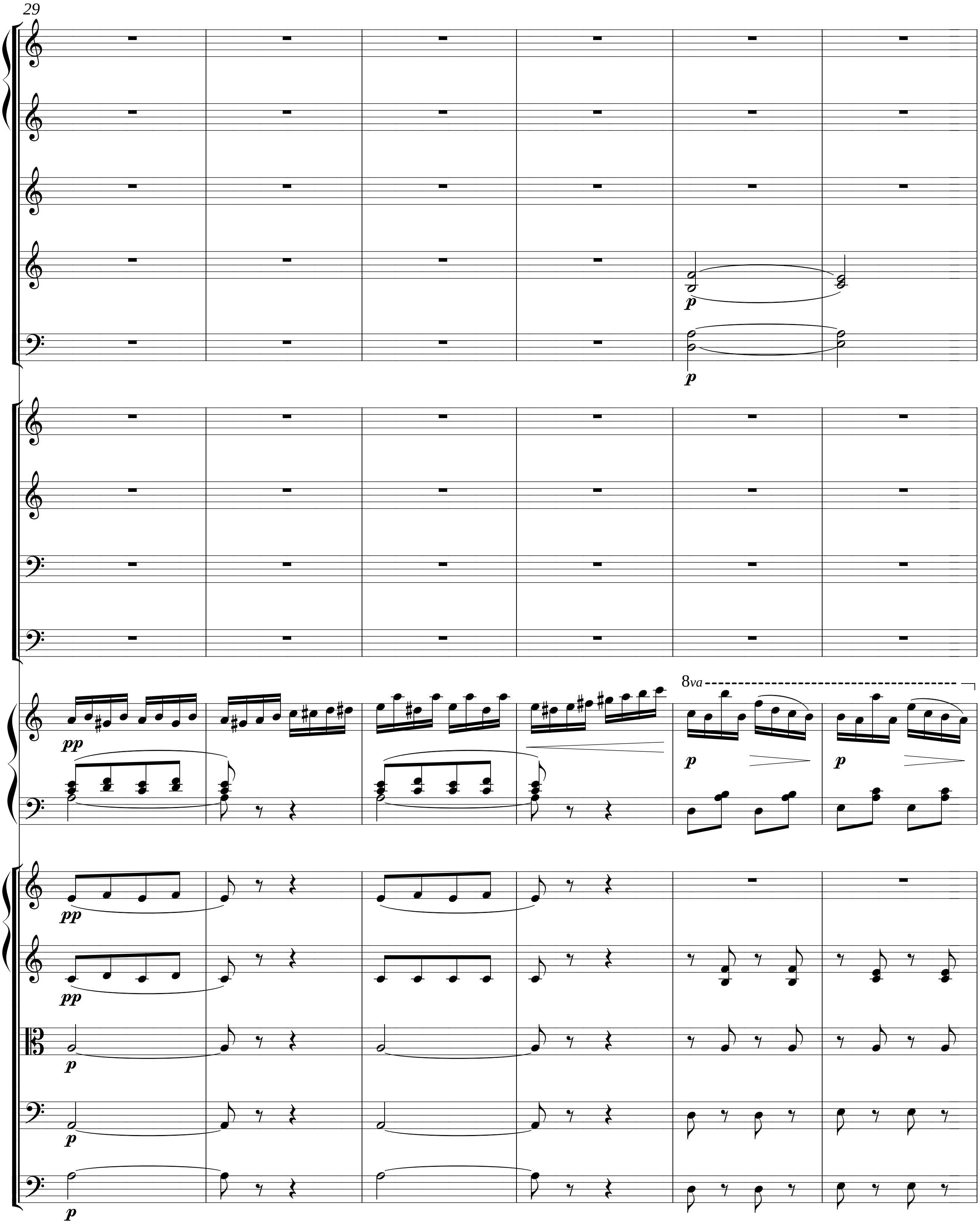
29
pp
pp
pp
p
p
p
p
p
p
p
8va

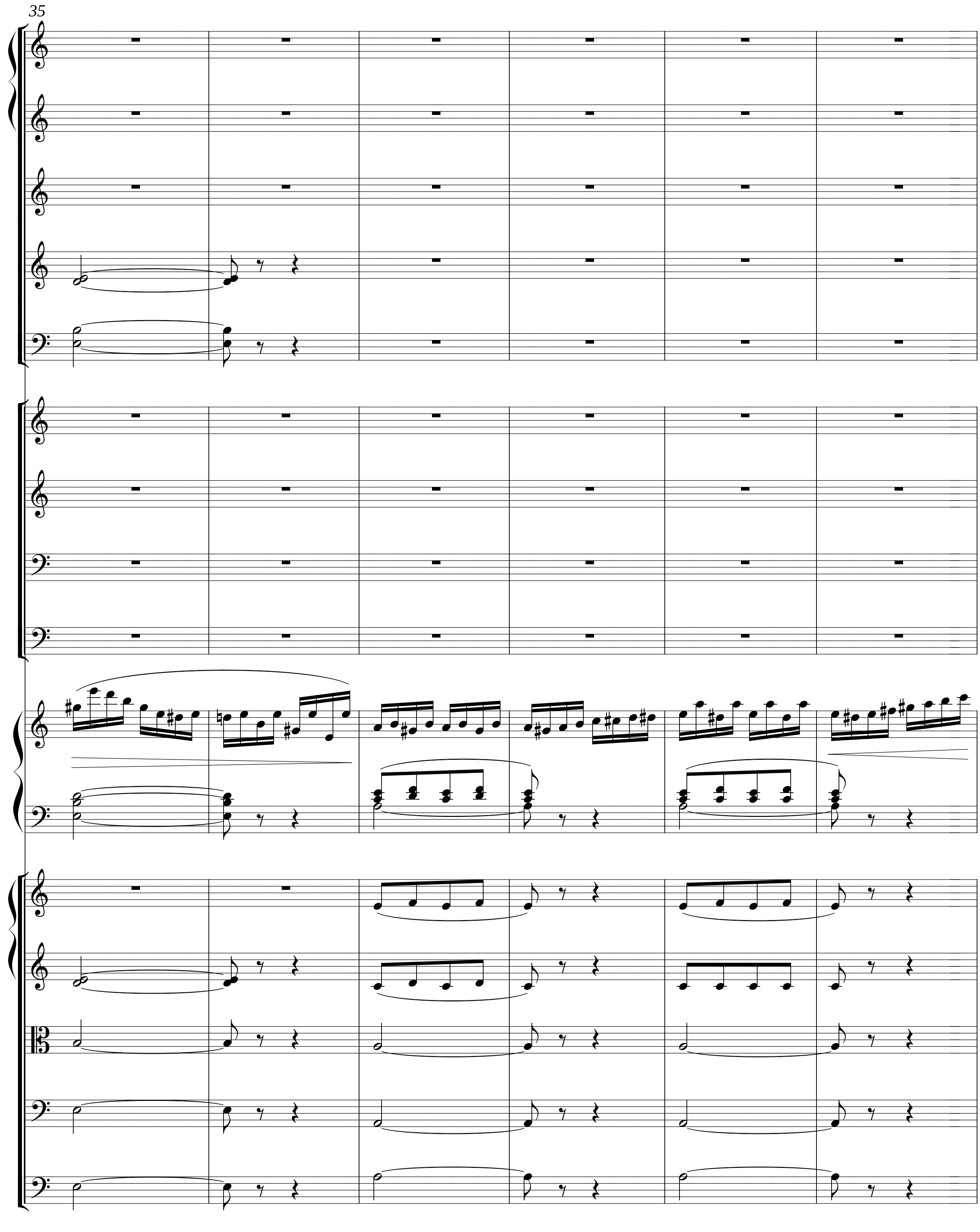
35

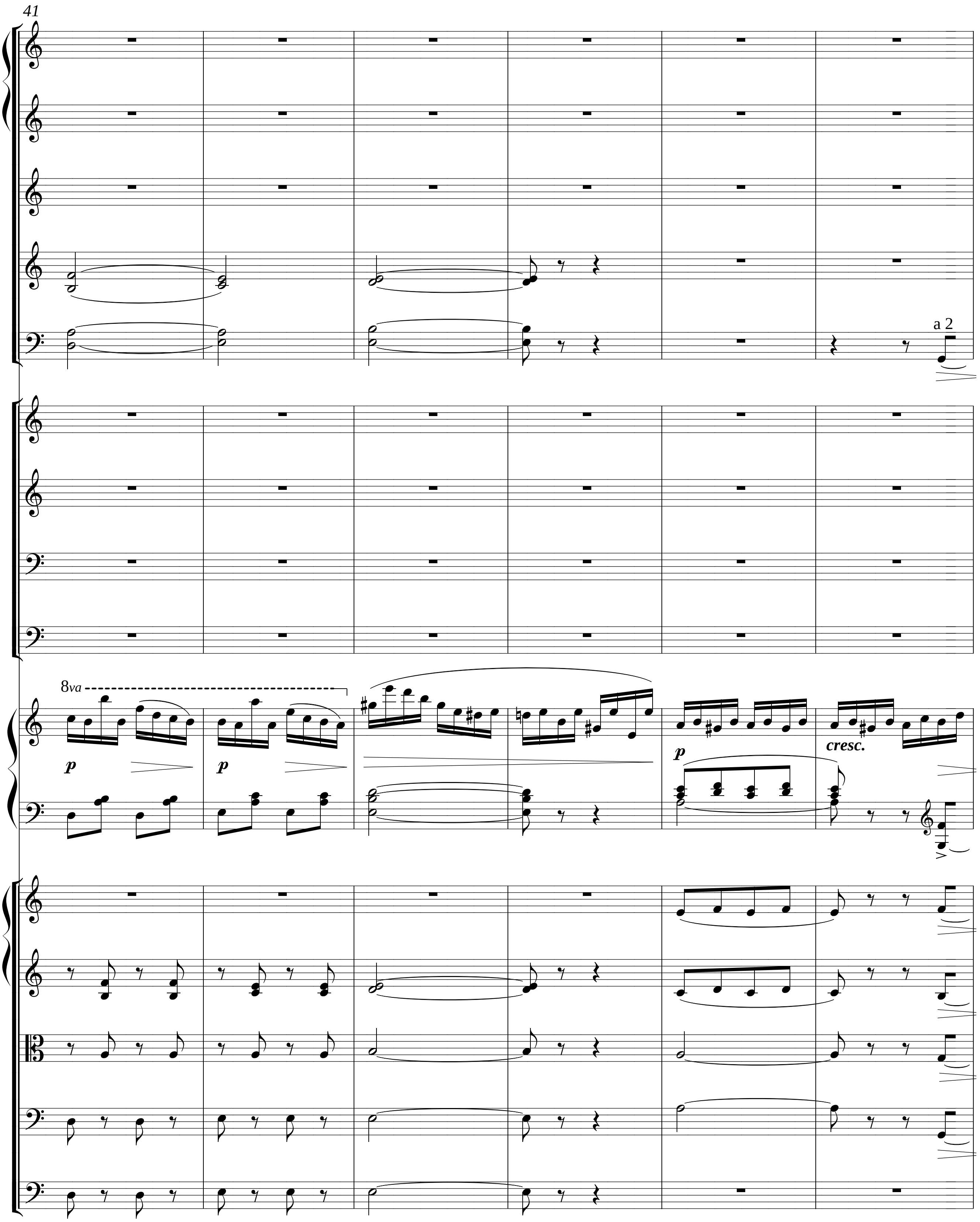
41
a 2
8va
p
p
p
cresc.

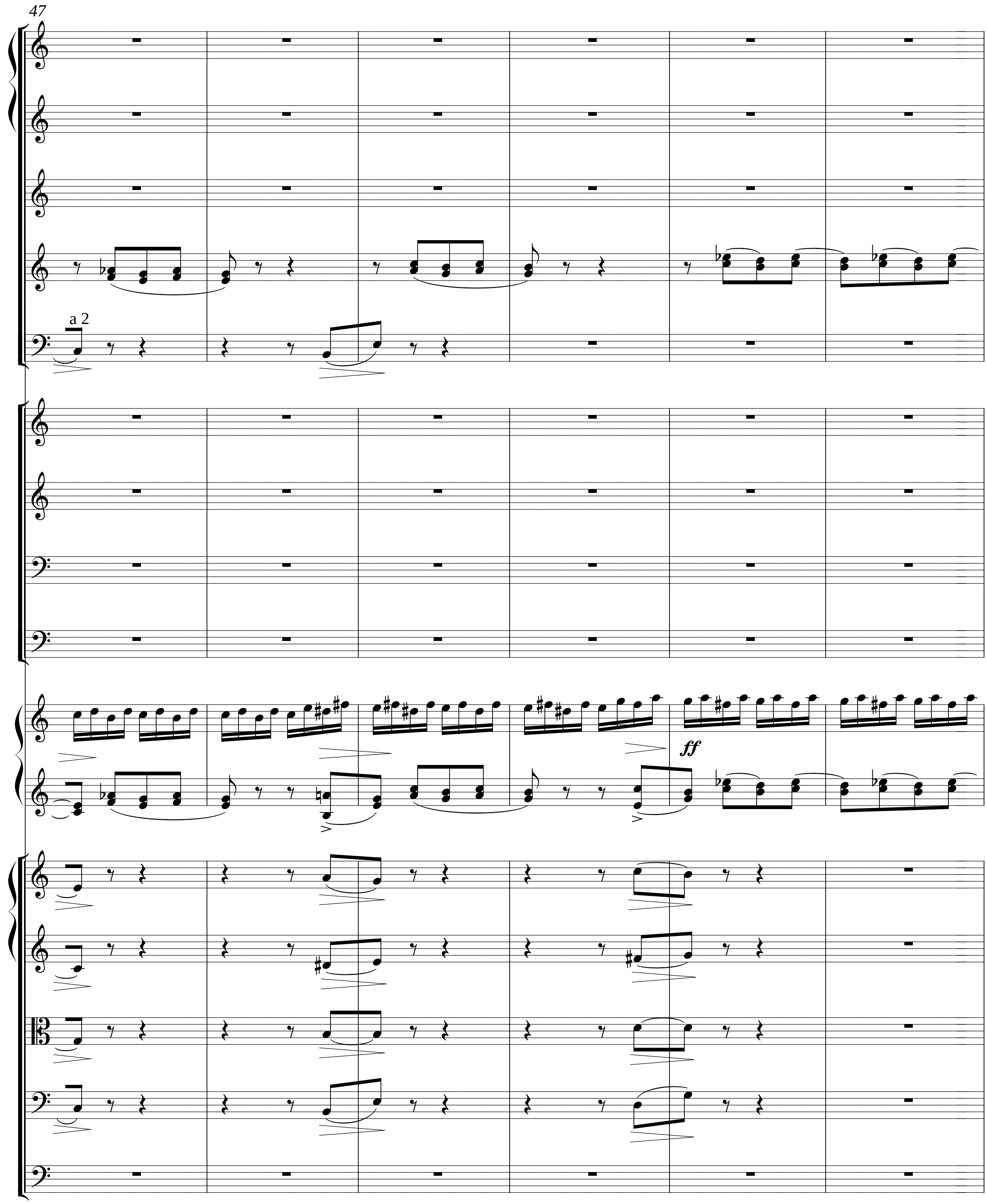
47
a 2
ff

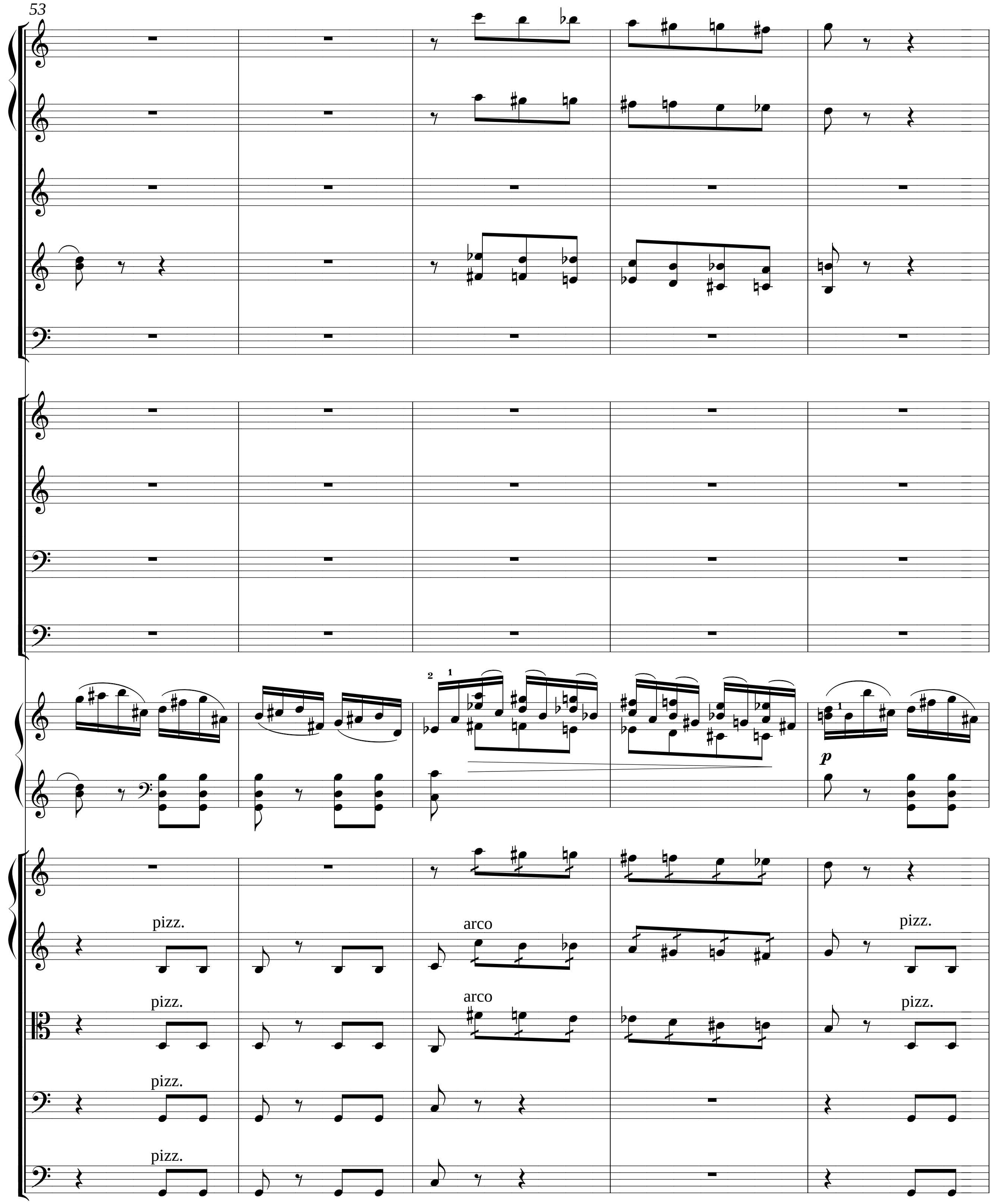
53
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.
arco
arco
p
pizz.
pizz.

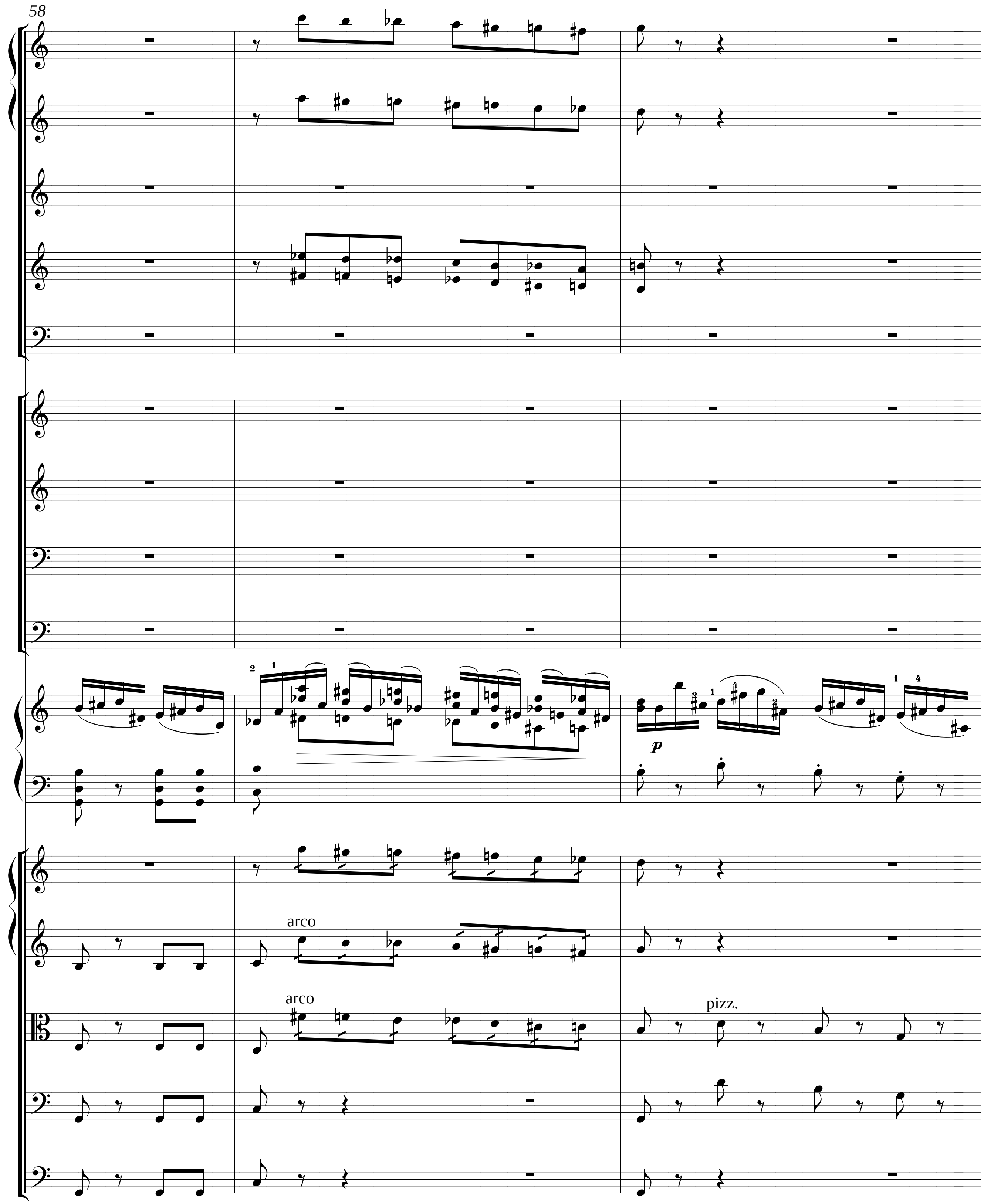
58
arco
arco
pizz.
p

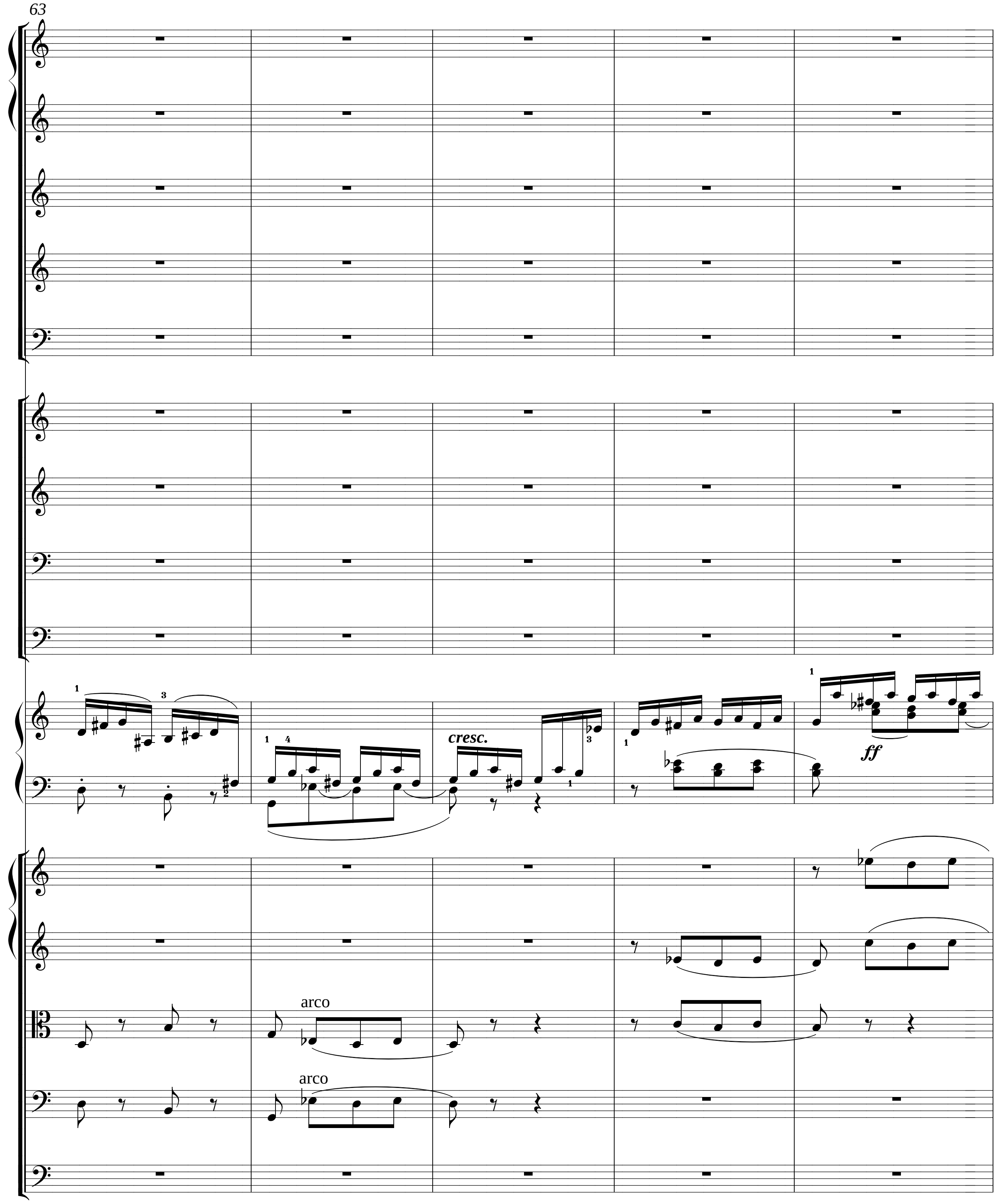
63
cresc.
ff
arco
arco

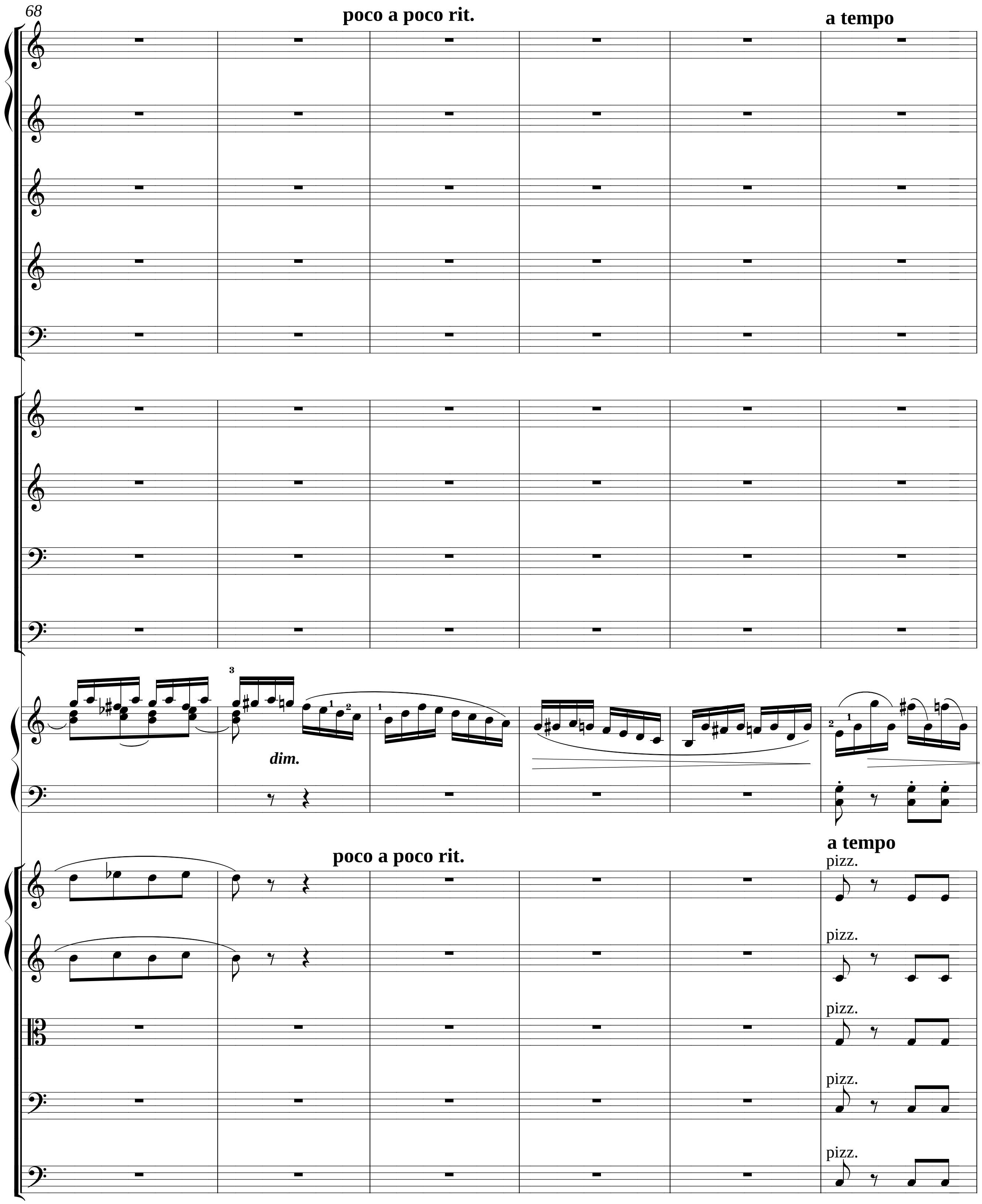
68
poco a poco rit.
a tempo
dim.
poco a poco rit.
a tempo
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.

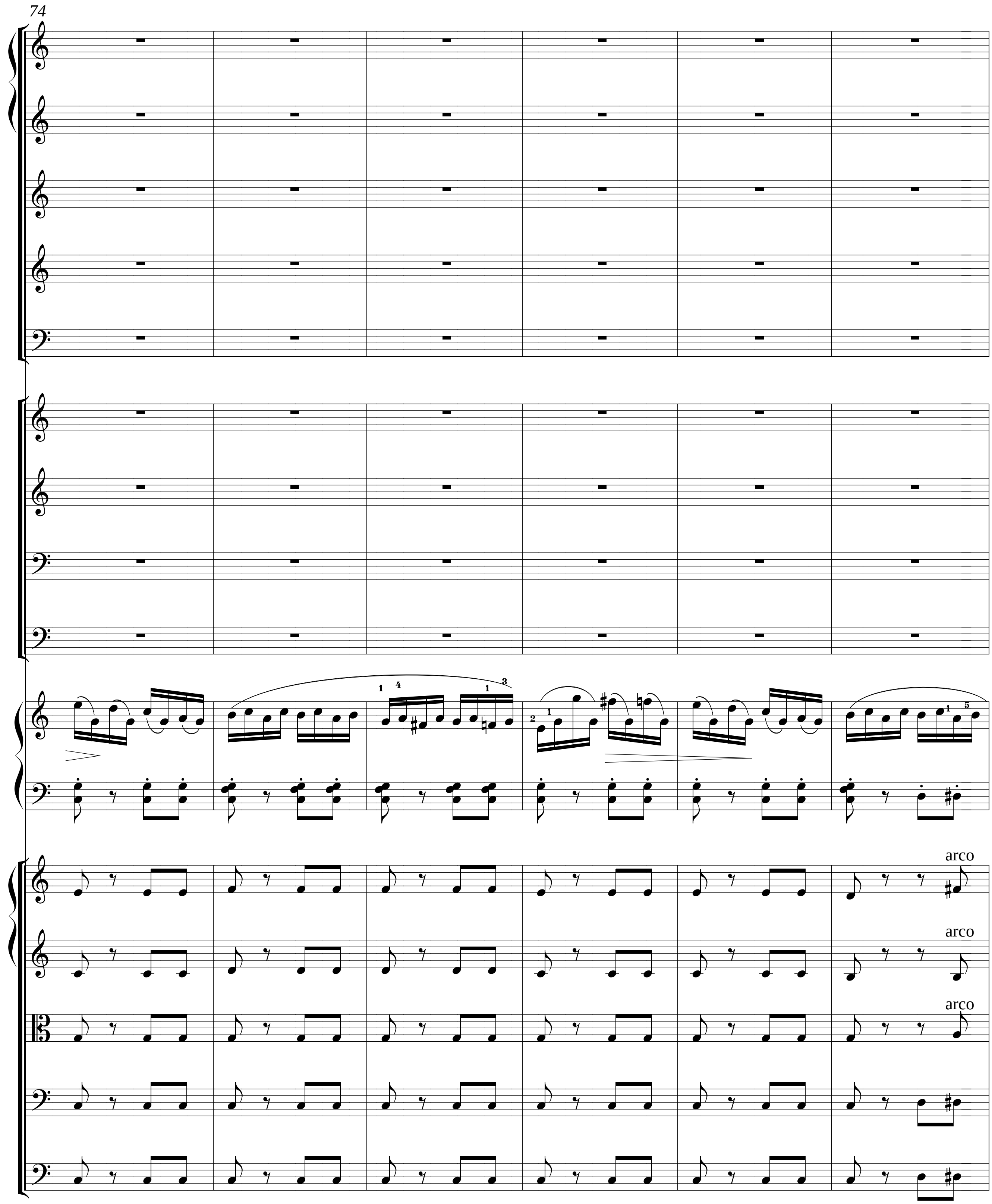
74
arco
arco
arco

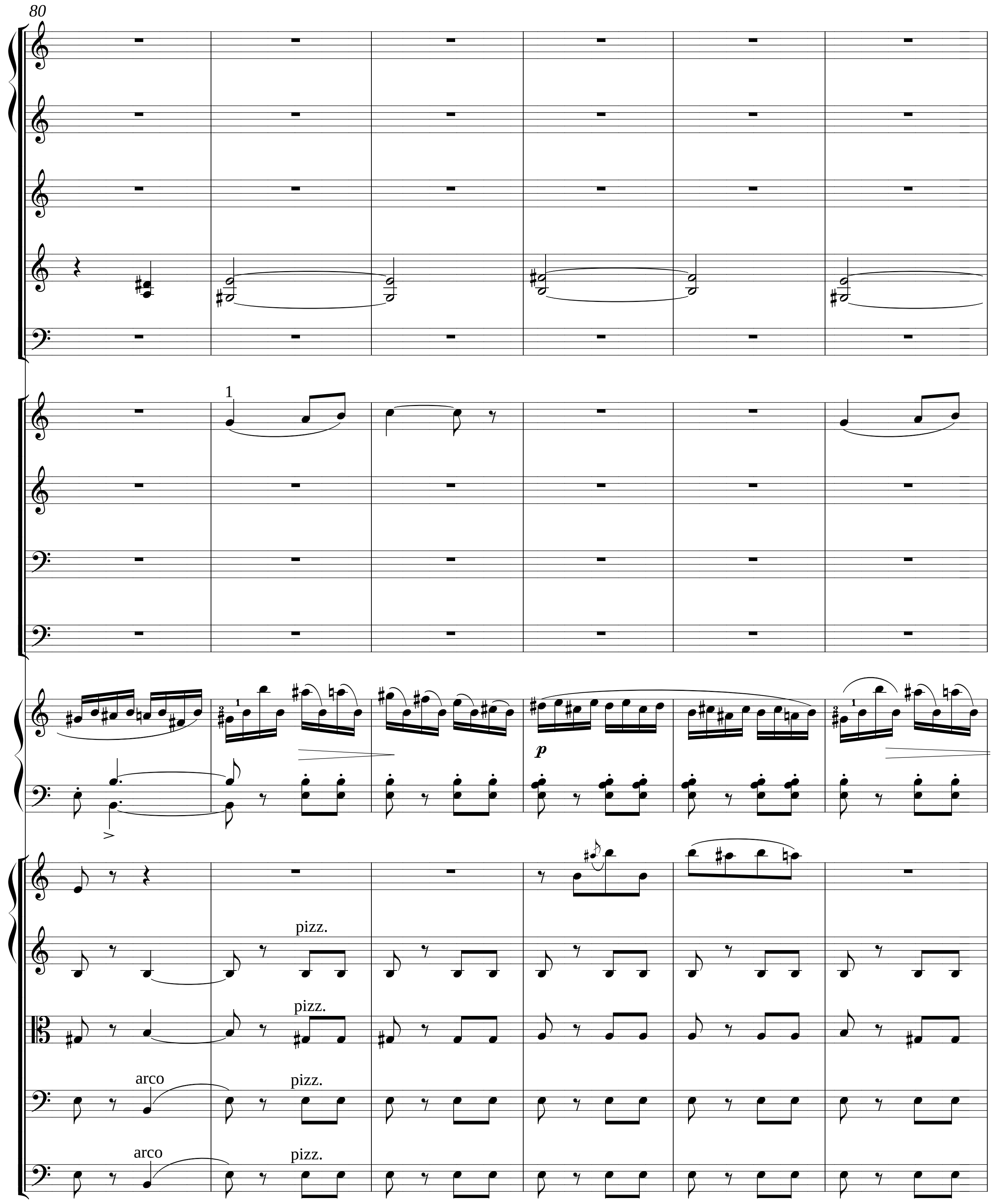
80
1
p
pizz.
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.

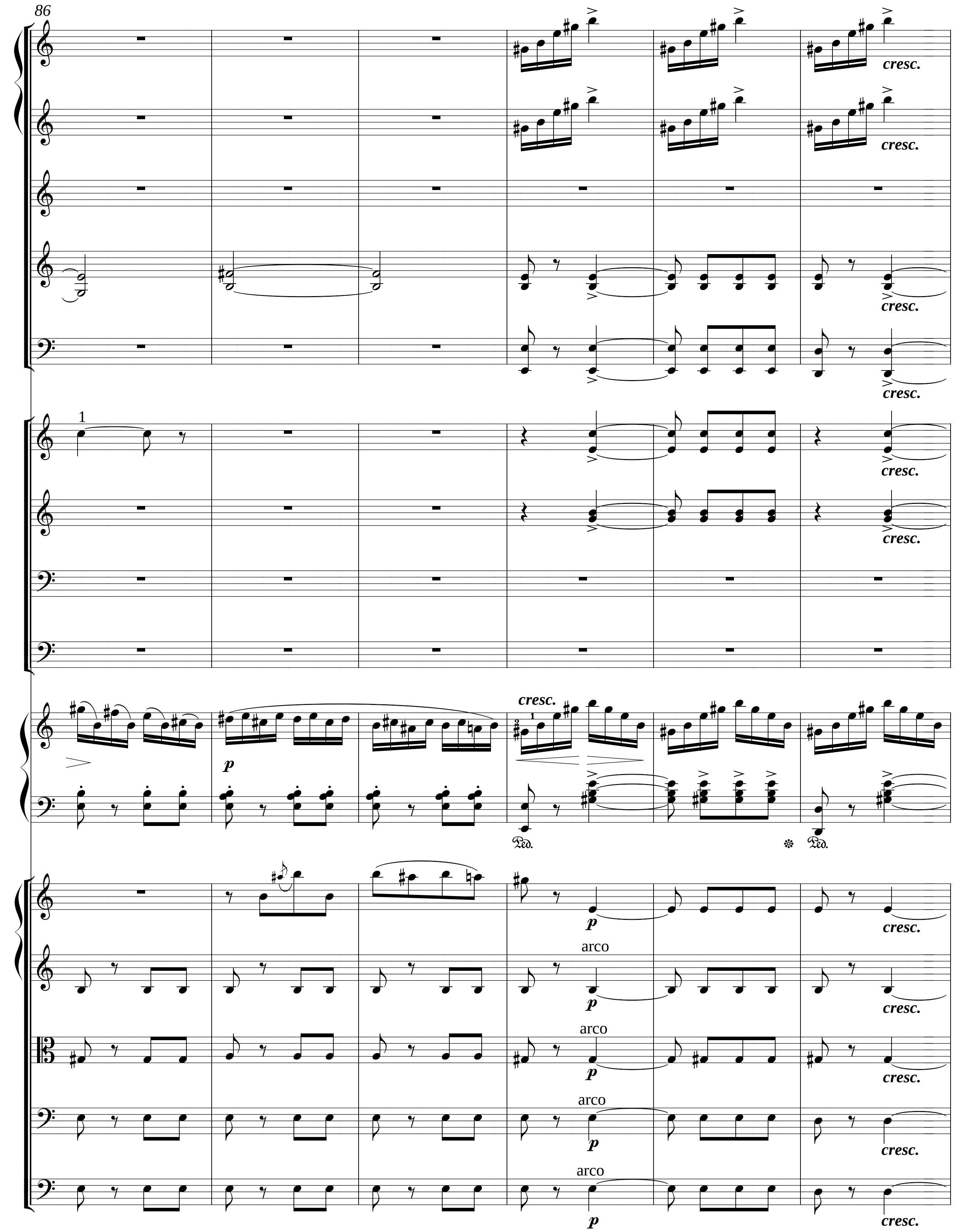
86
cresc.
1
p
cresc.
Ped.
arco

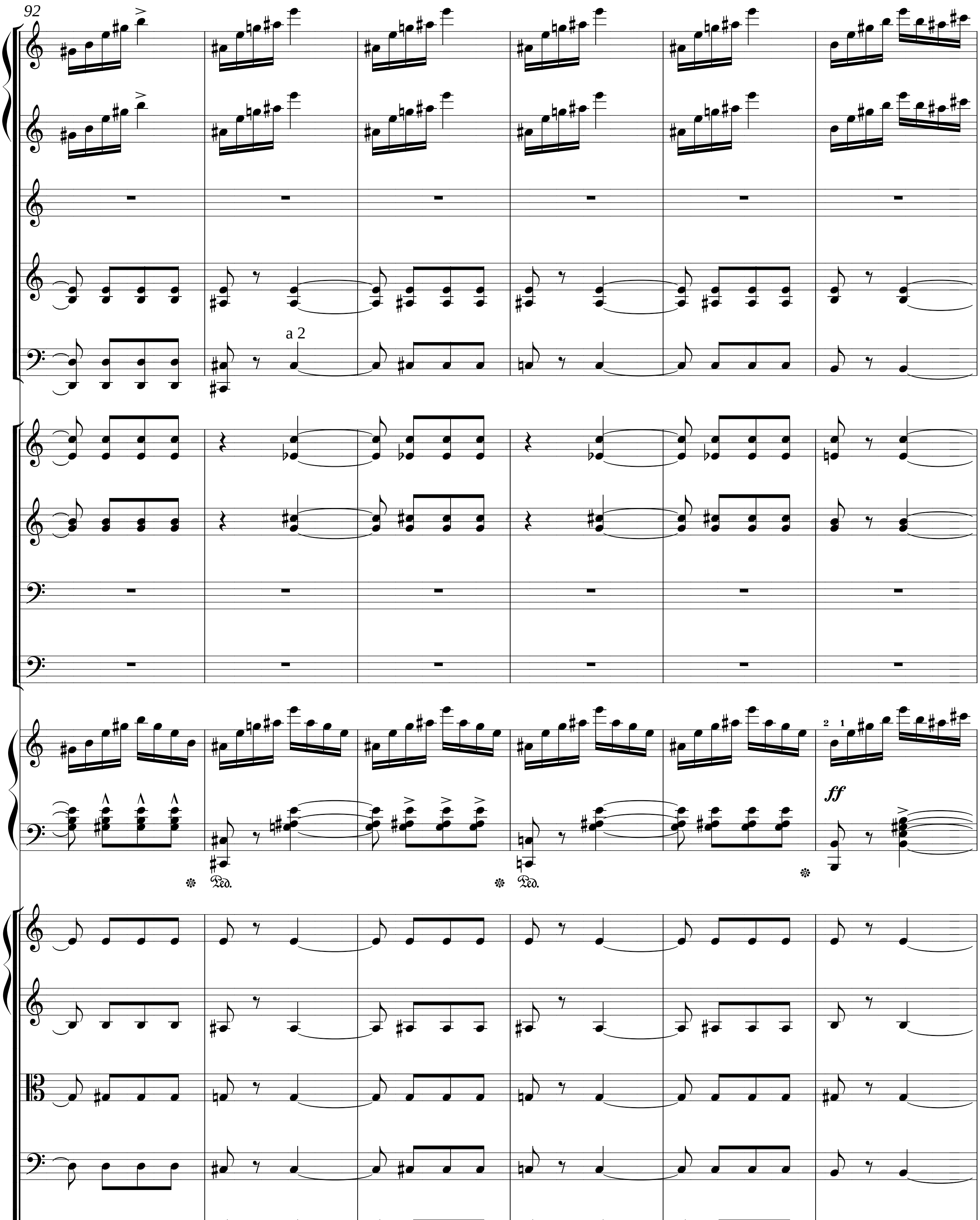
92
a 2
Ped.
Ped.
ff

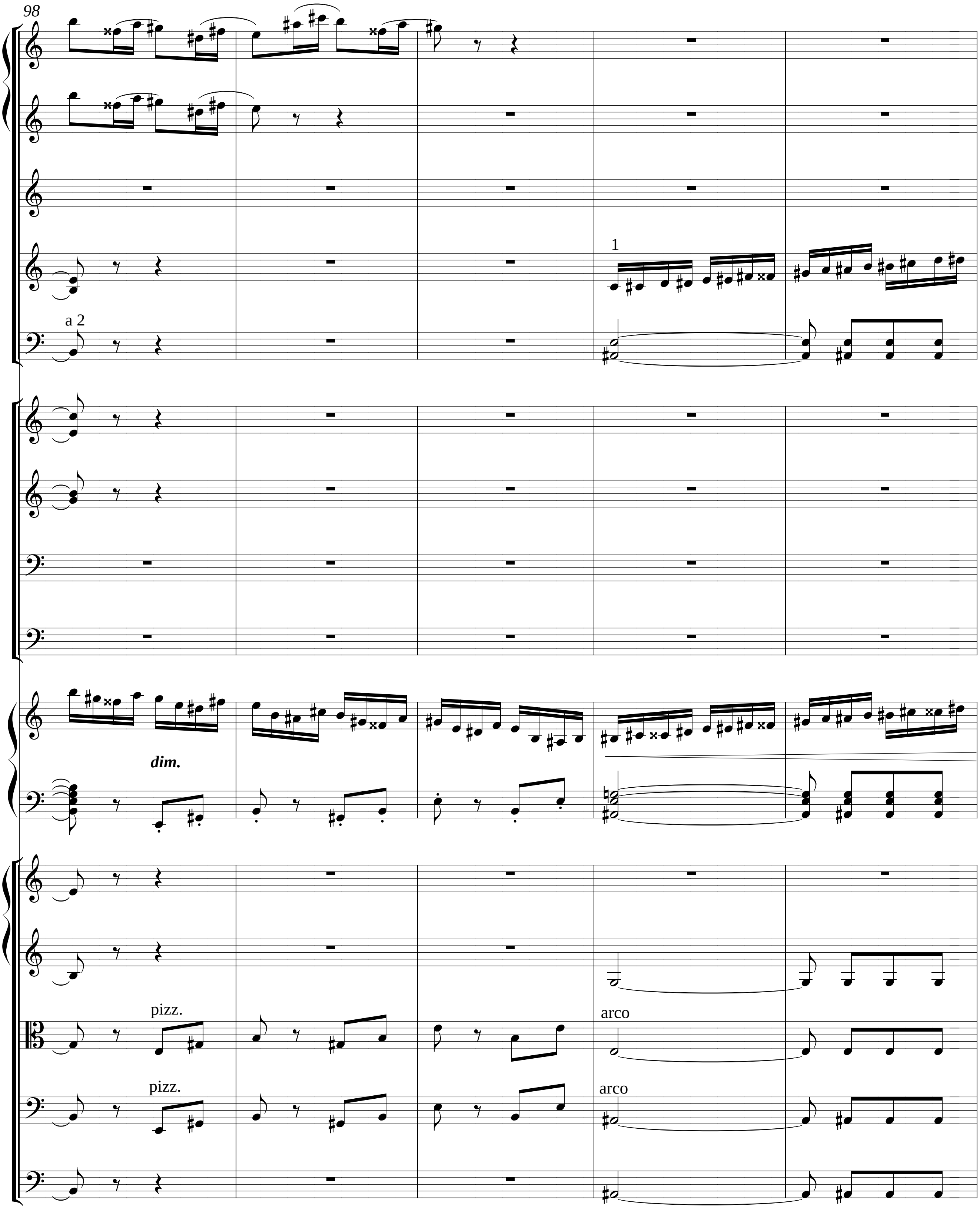
98
a 2
1
dim.
pizz.
pizz.
arco
arco

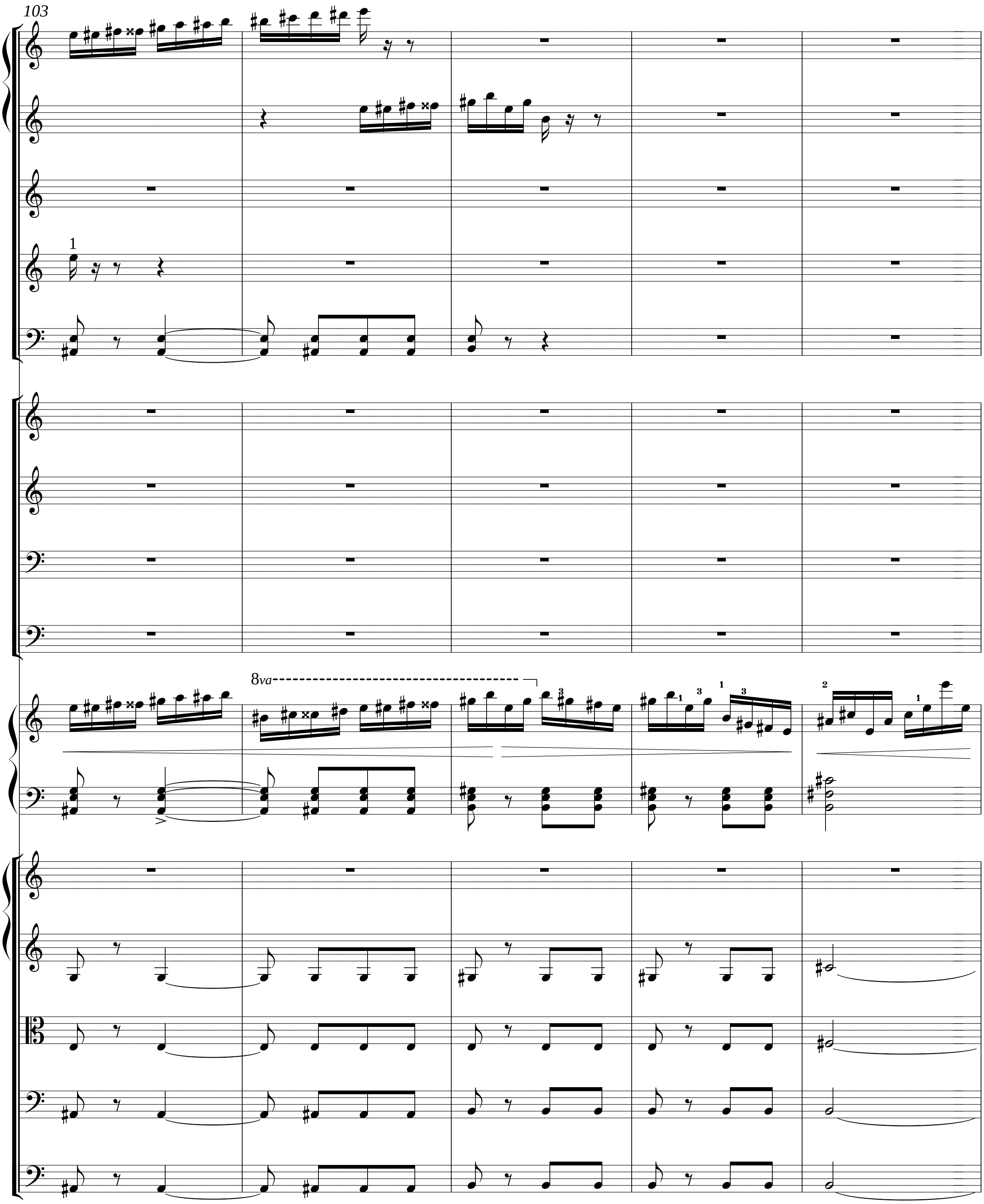
103
8va

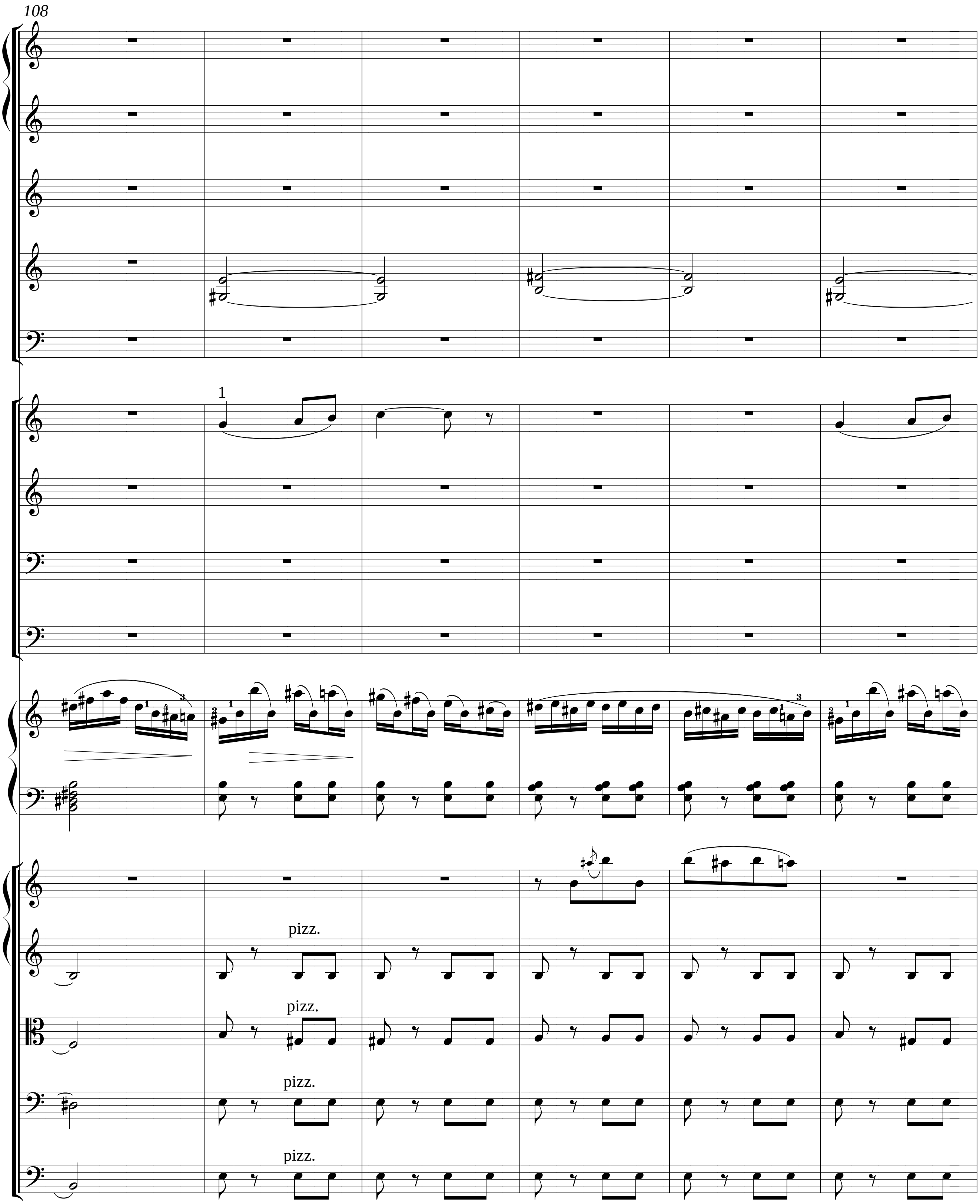
108
1
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.

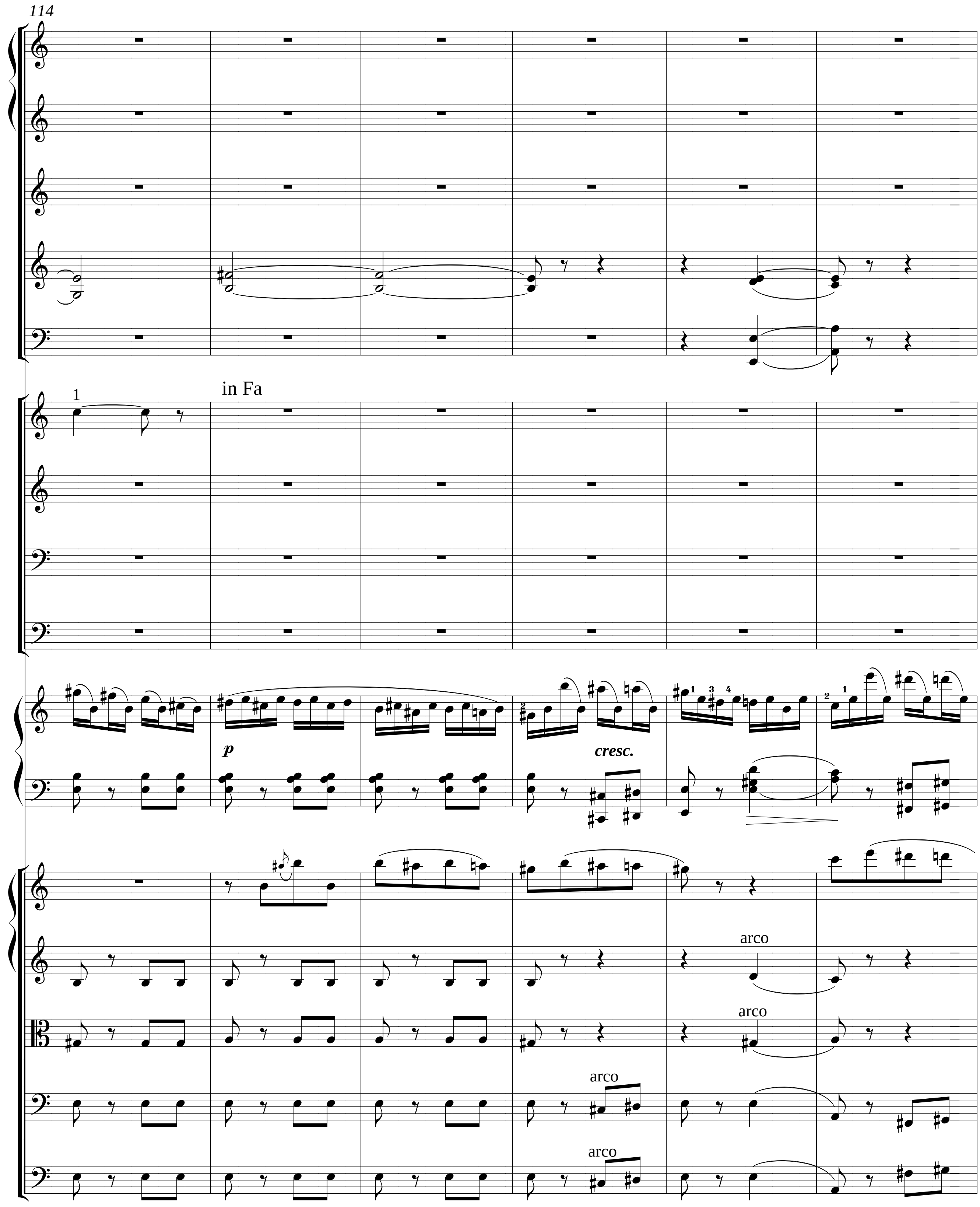
114
1
in Fa
p
cresc.
arco
arco
arco
arco

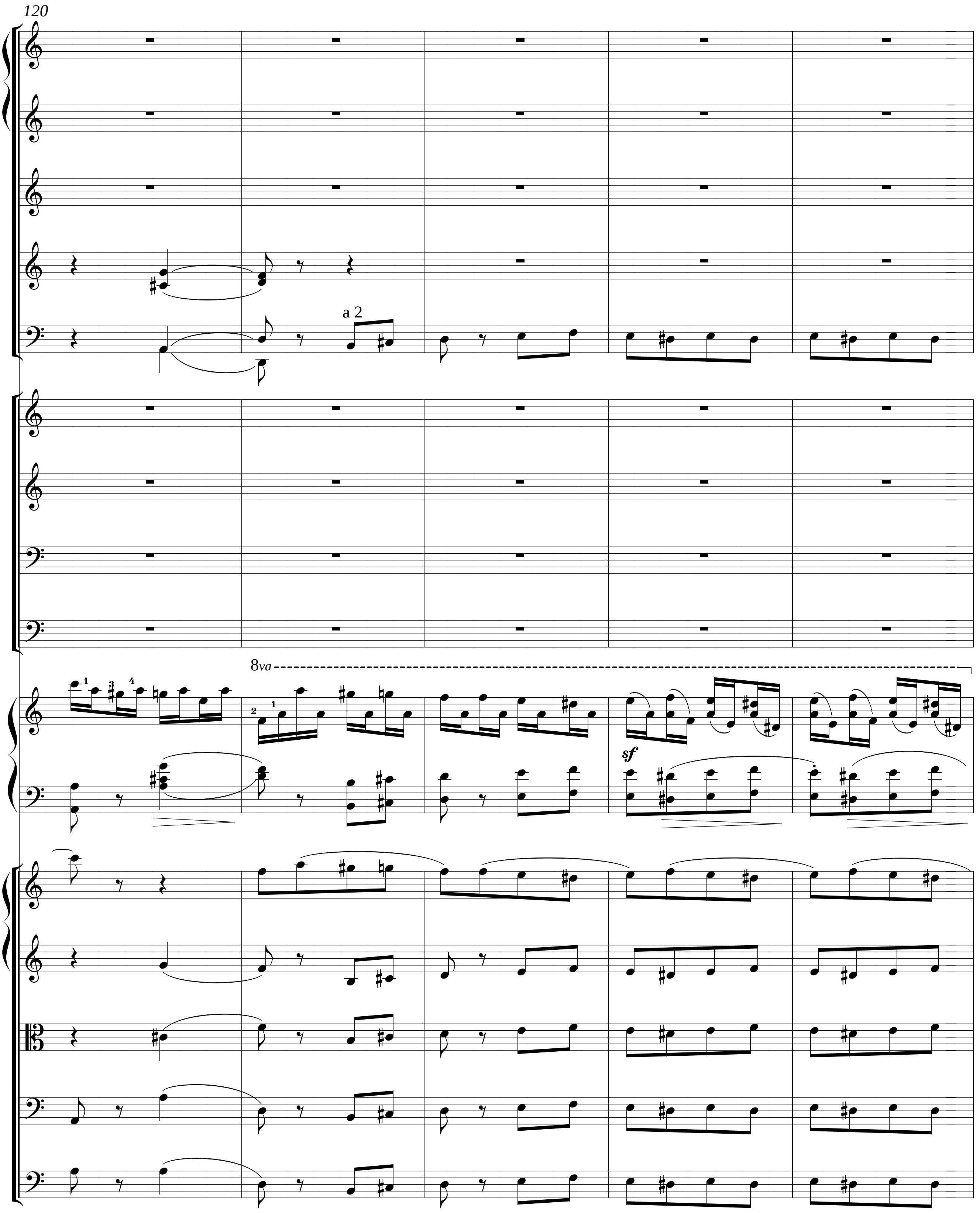
120
a 2
8va
sf

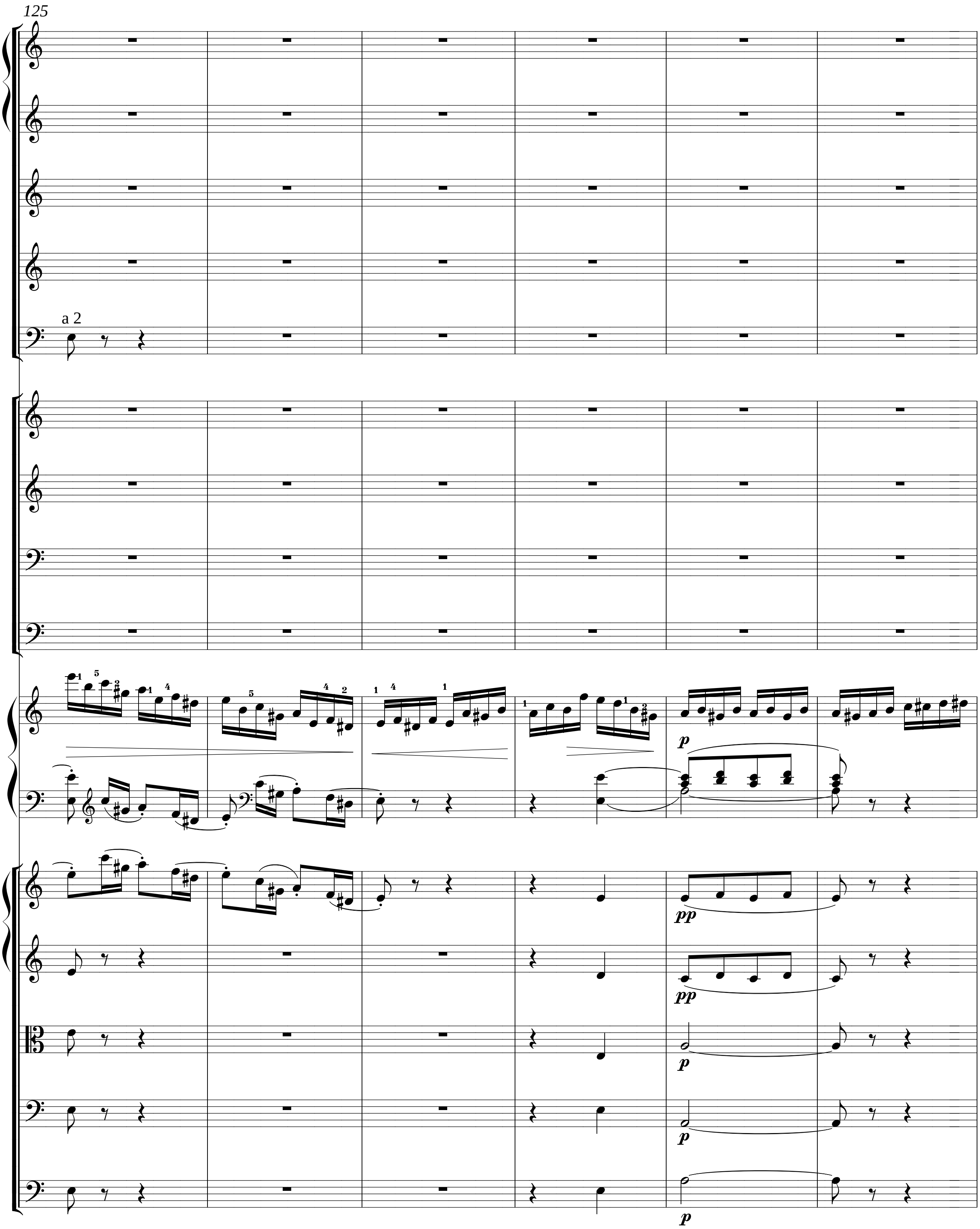
125
a 2
p
pp
pp
p
p
p

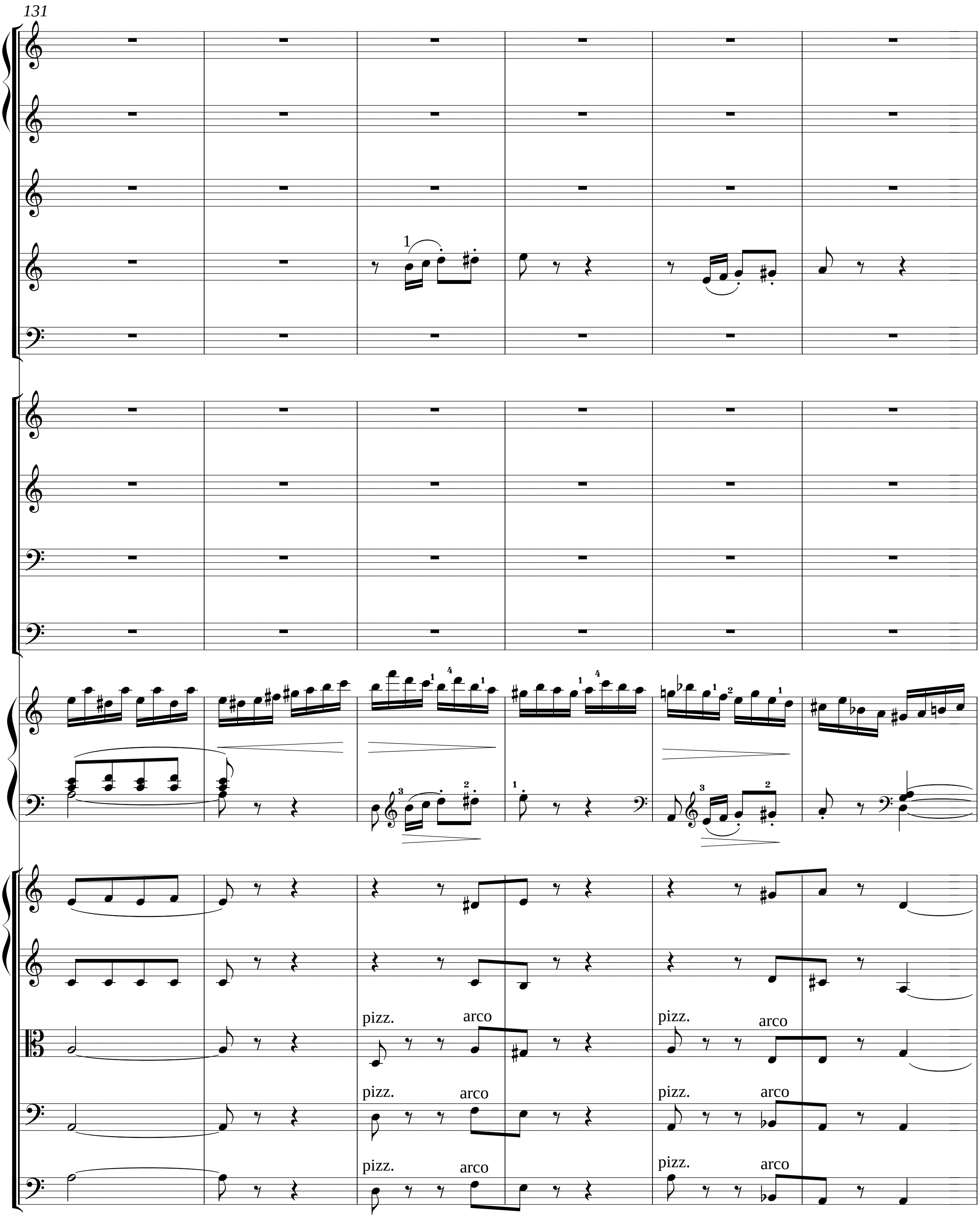
131
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco
pizz.
arco

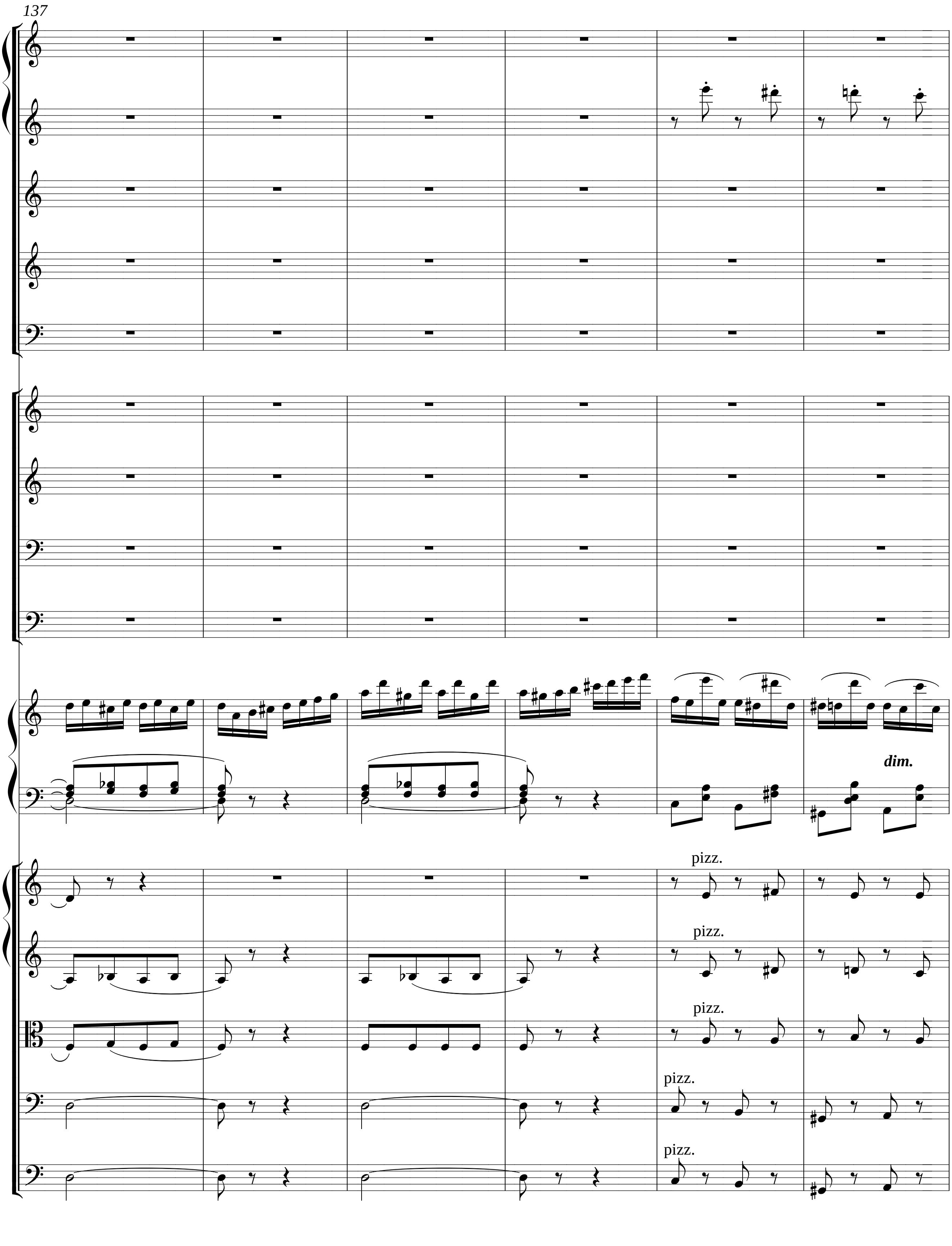
137
dim.
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.

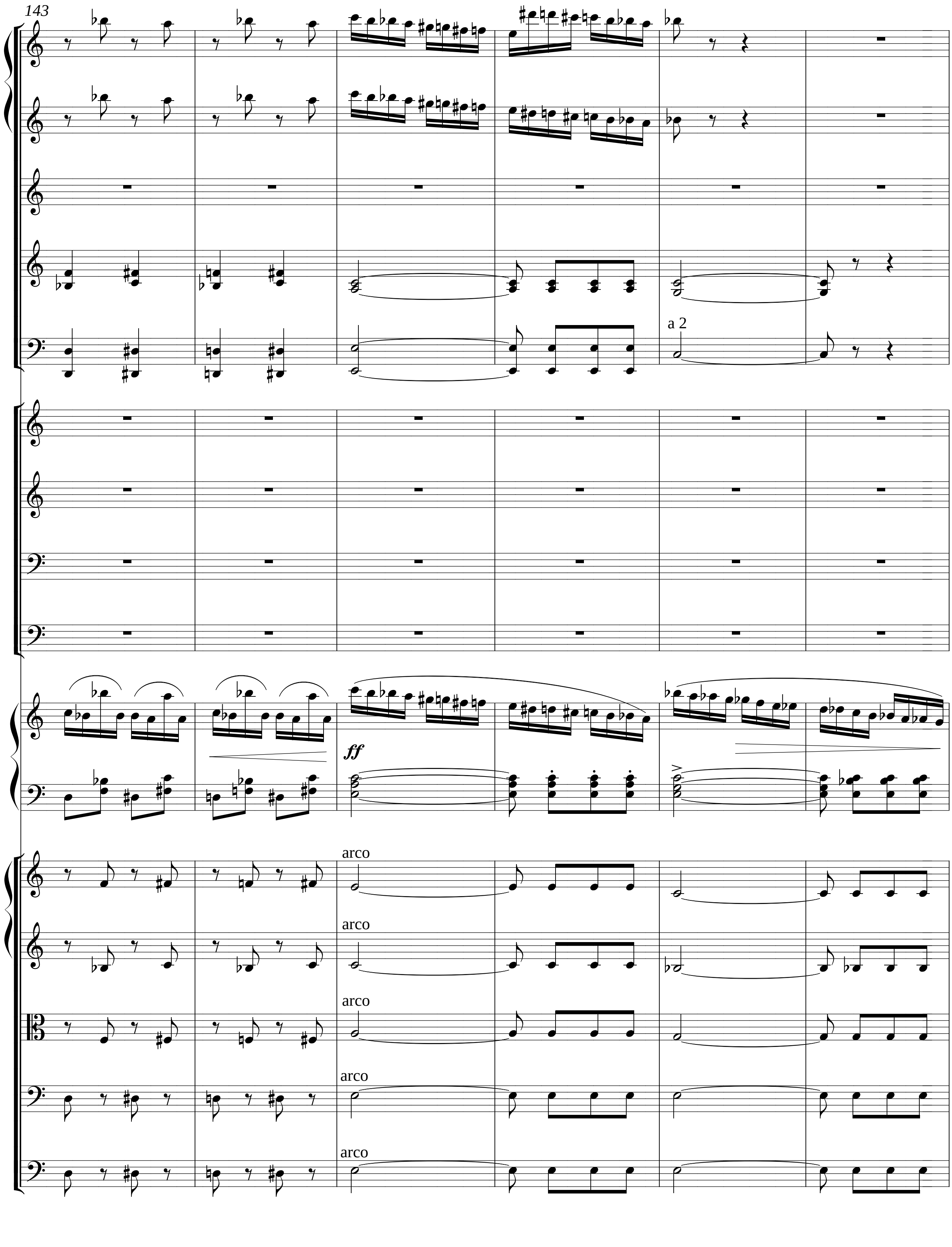
143
a 2
ff
arco
arco
arco
arco
arco

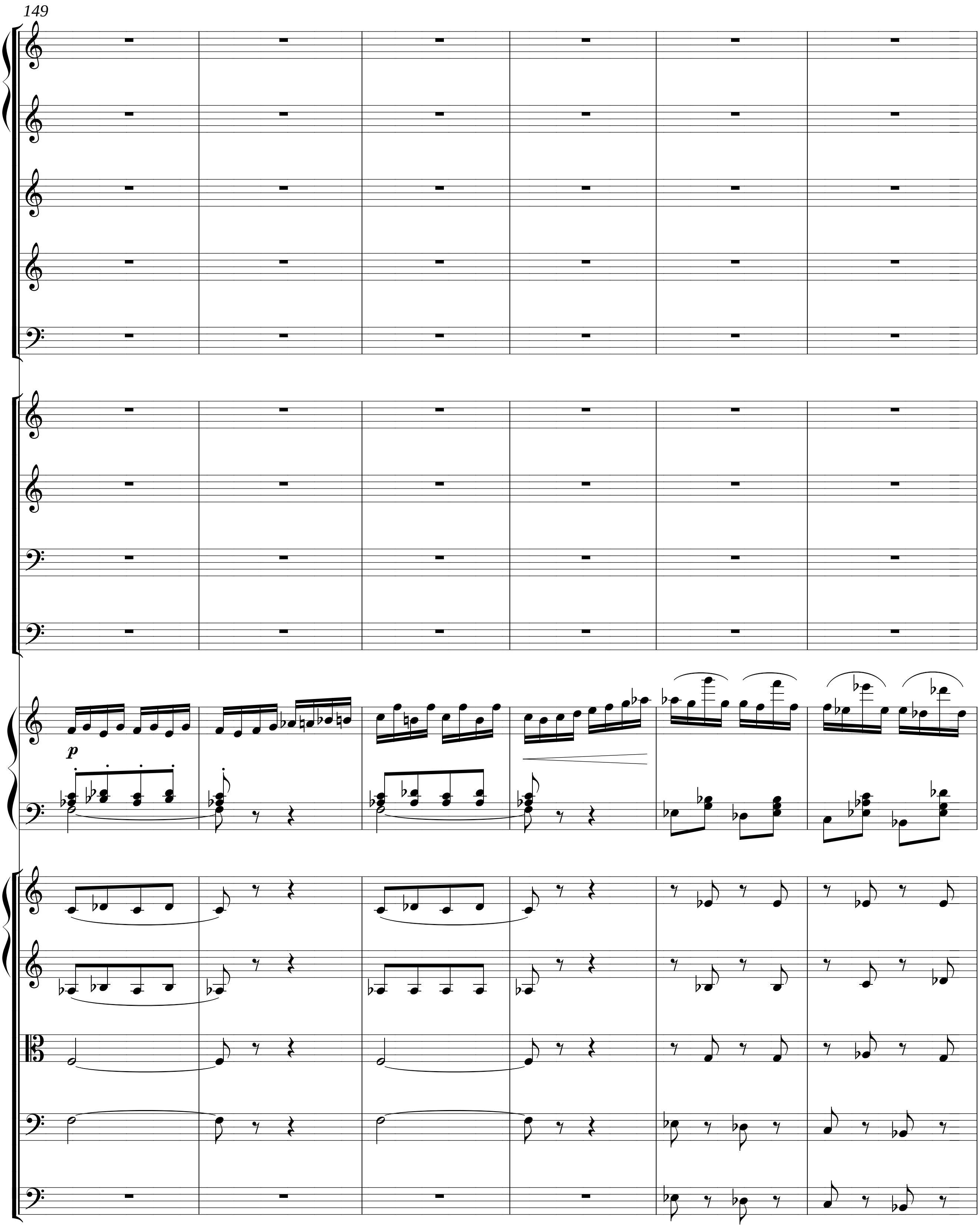
149
p

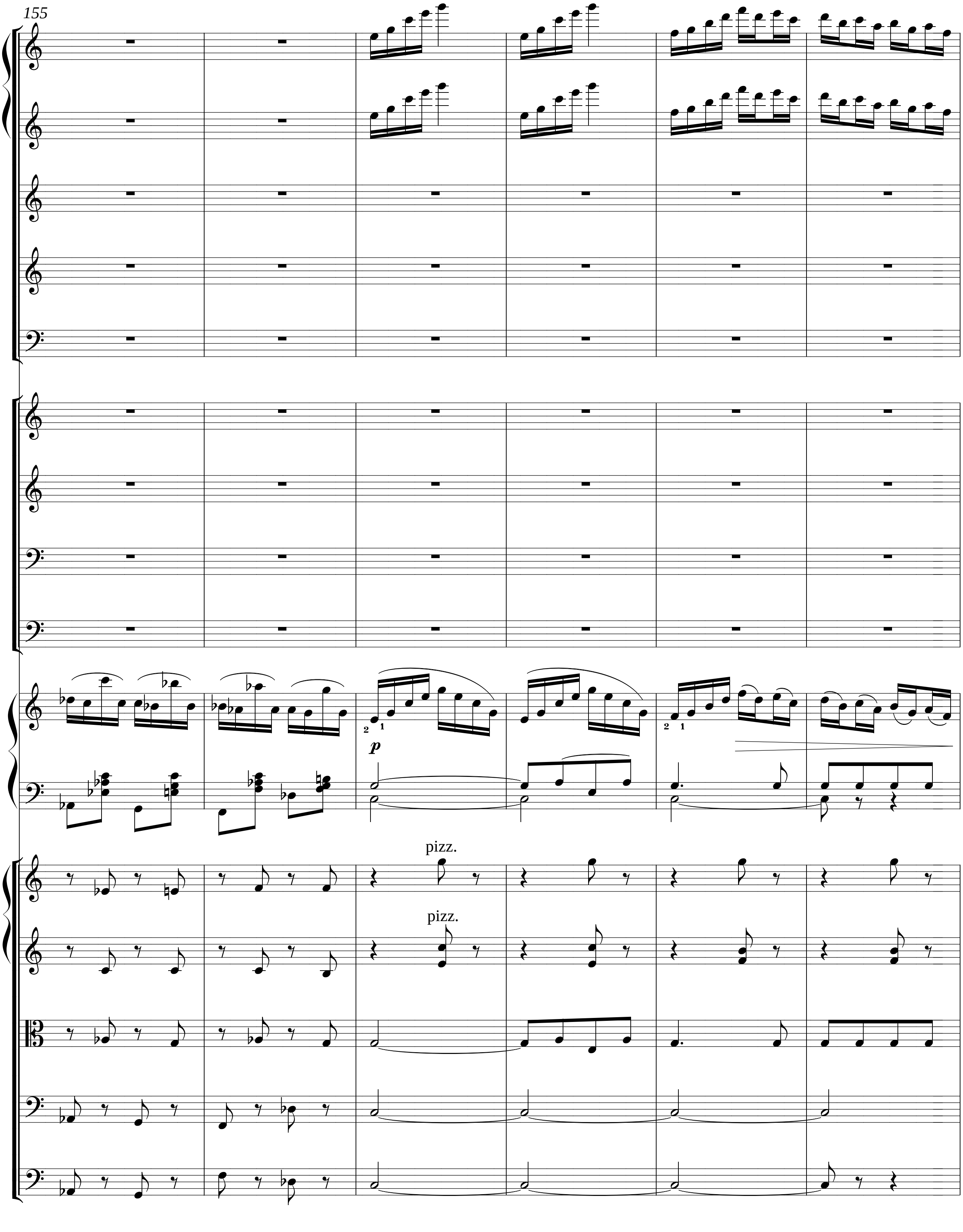
155
pizz.
pizz.

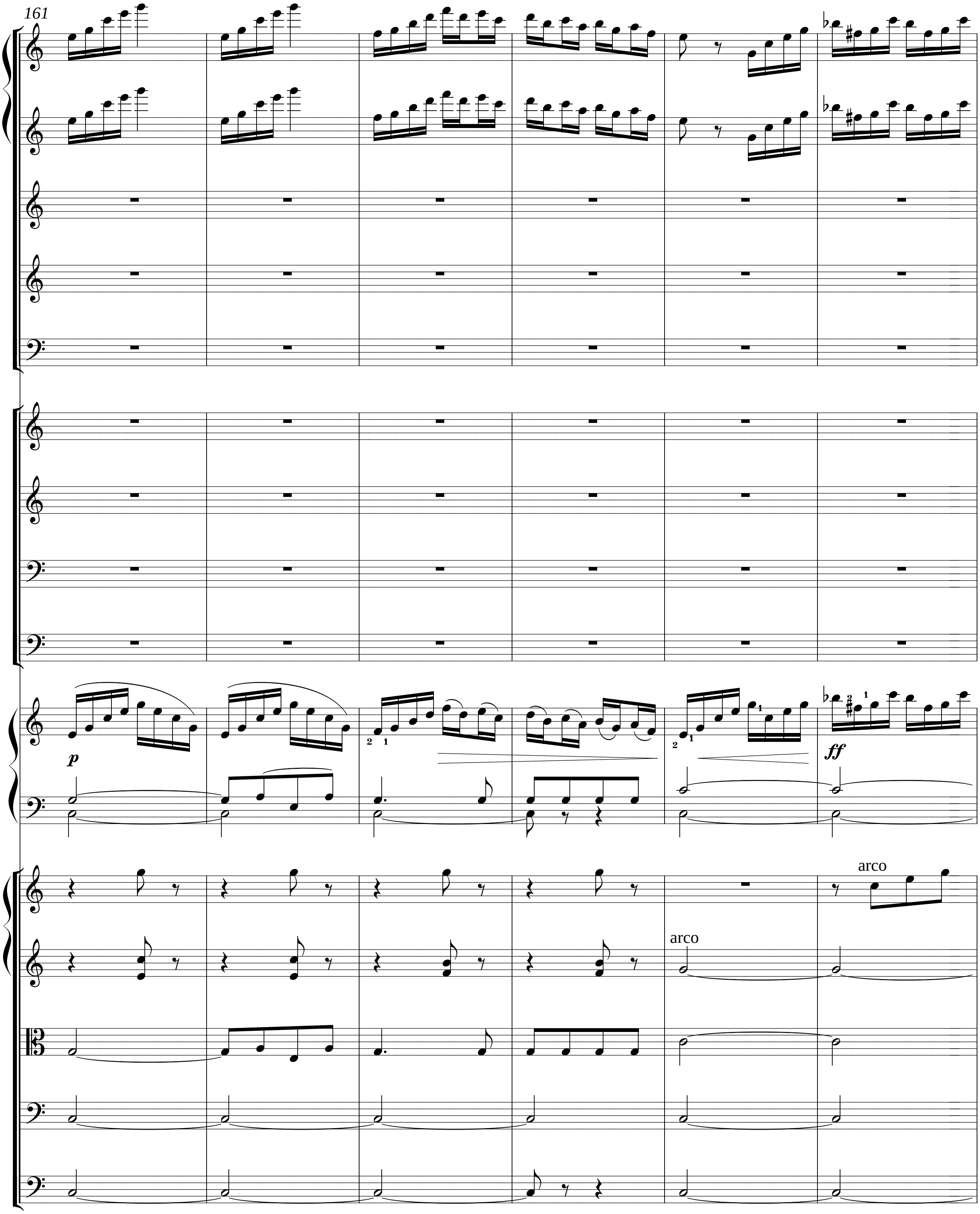
161
p
ff
arco
arco

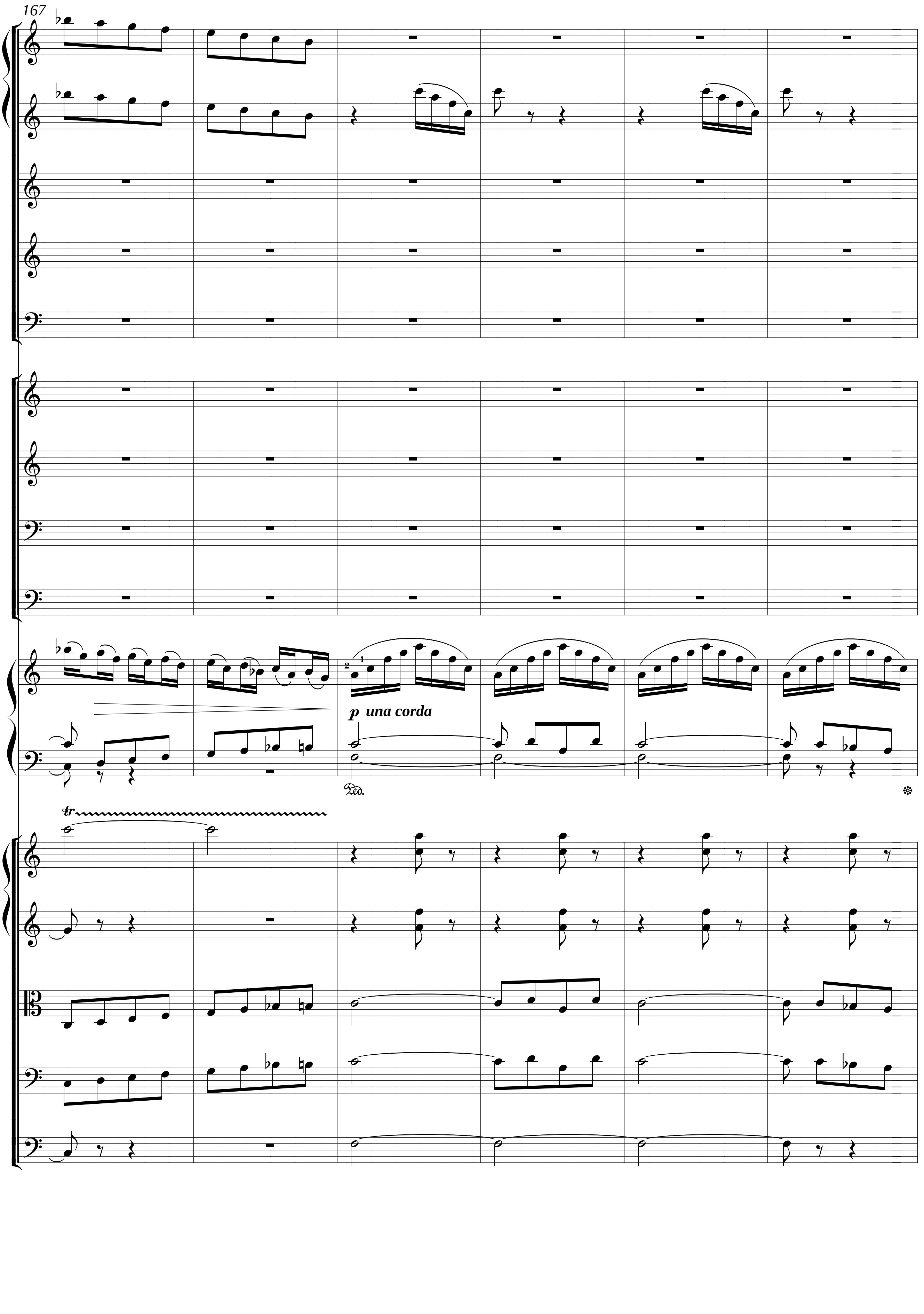
167
p una corda
Ped.
tr

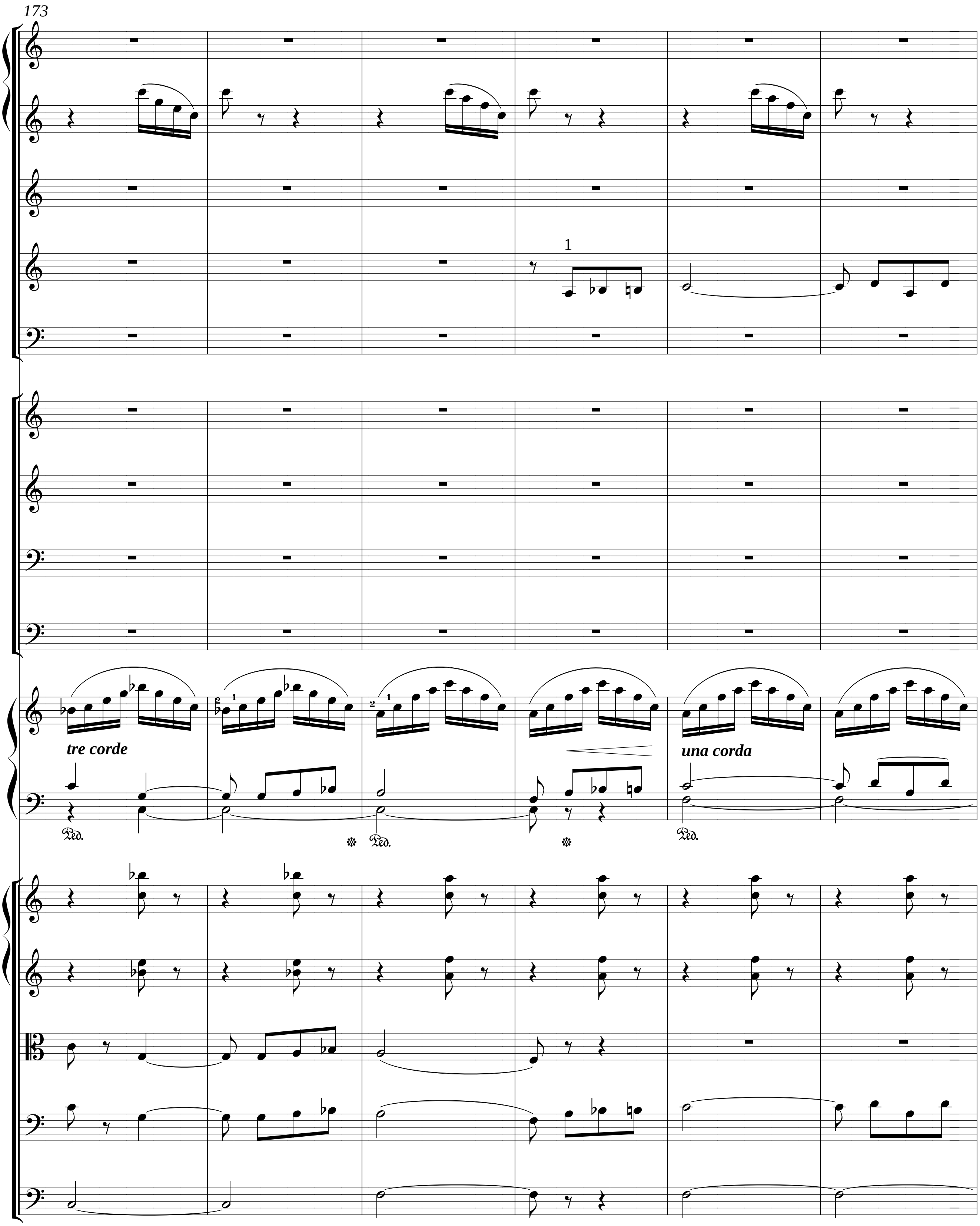
173
1
tre corde
una corda
Ped.
Ped.
Ped.

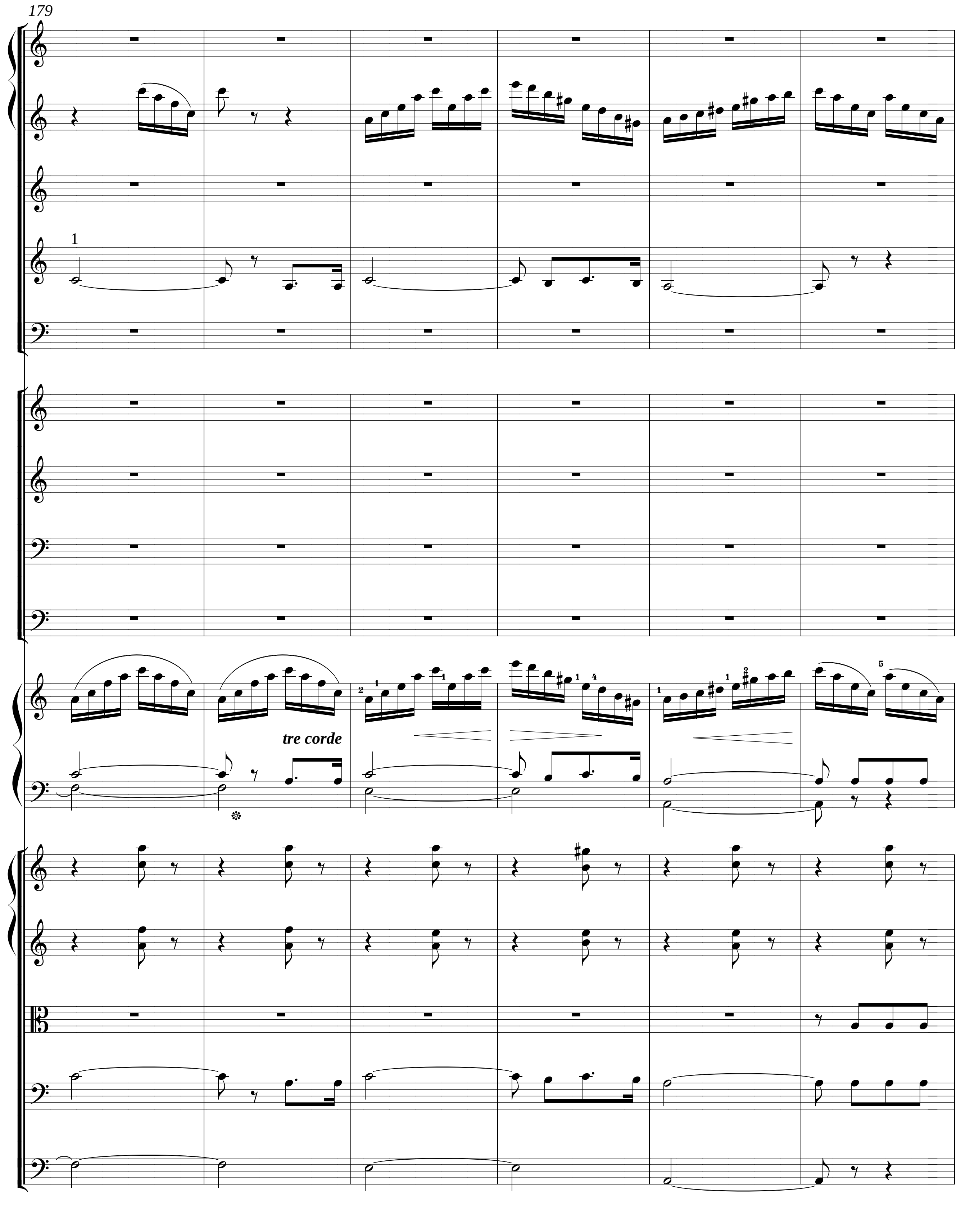
179
tre corde

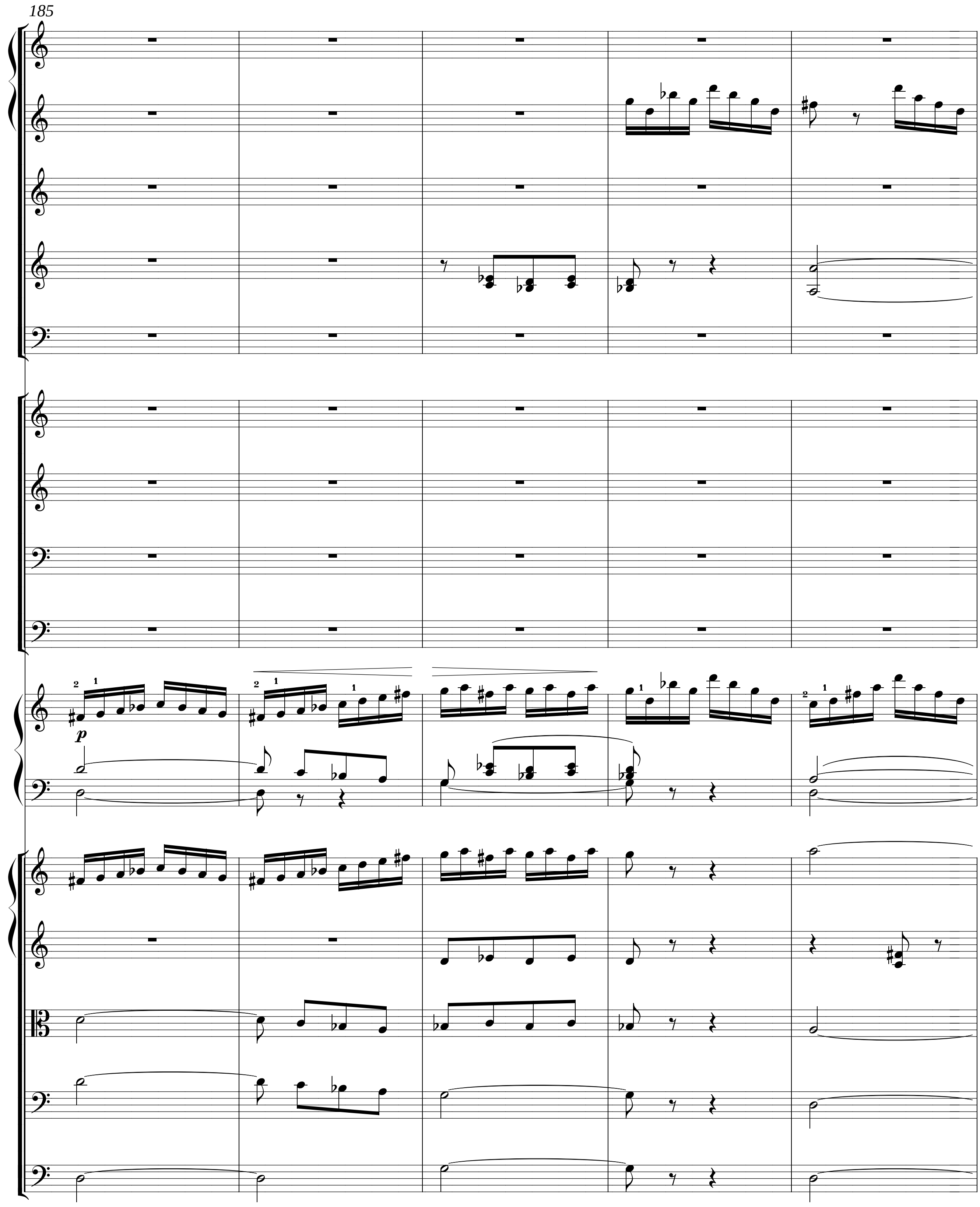
185
p

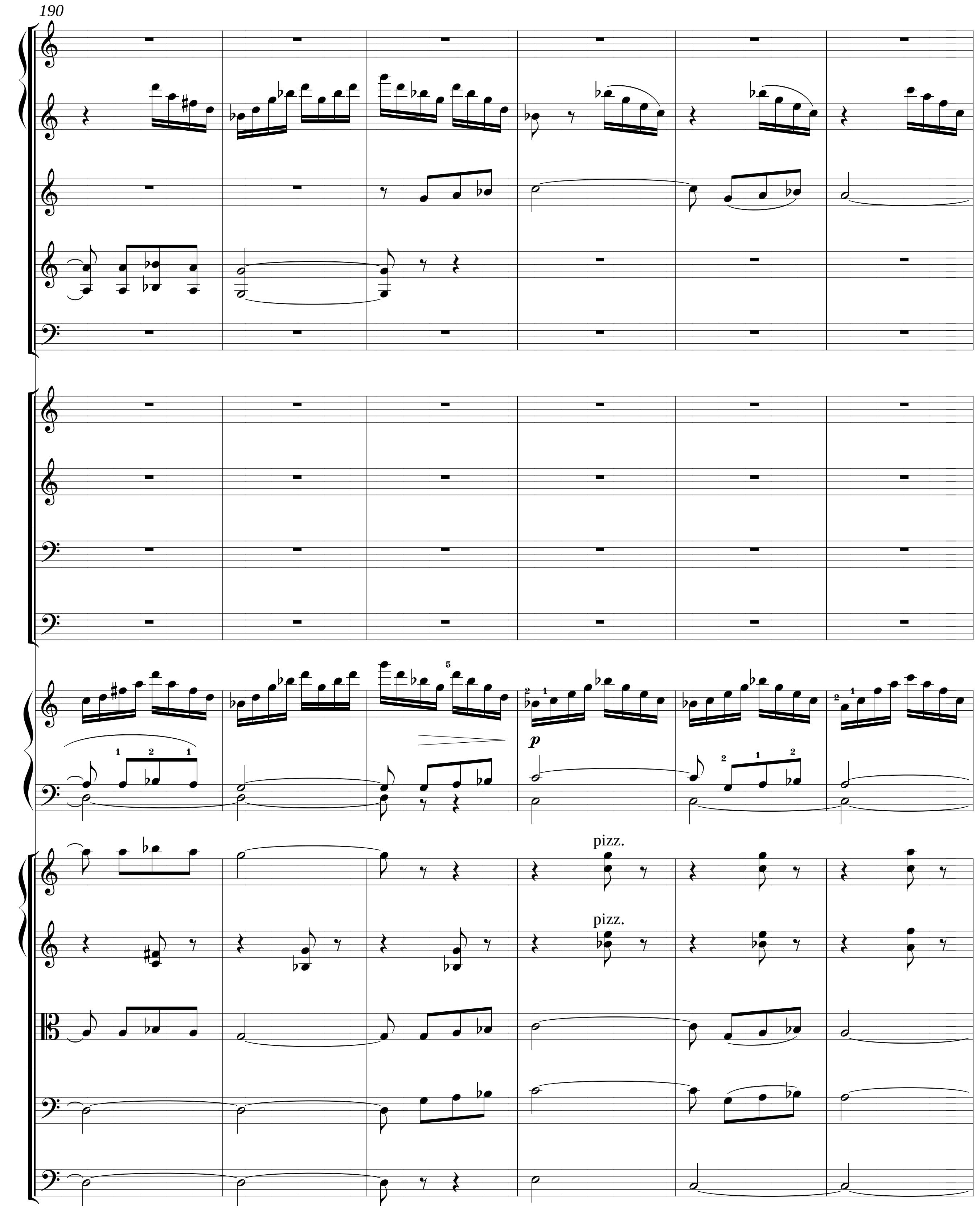
190
pizz.
pizz.

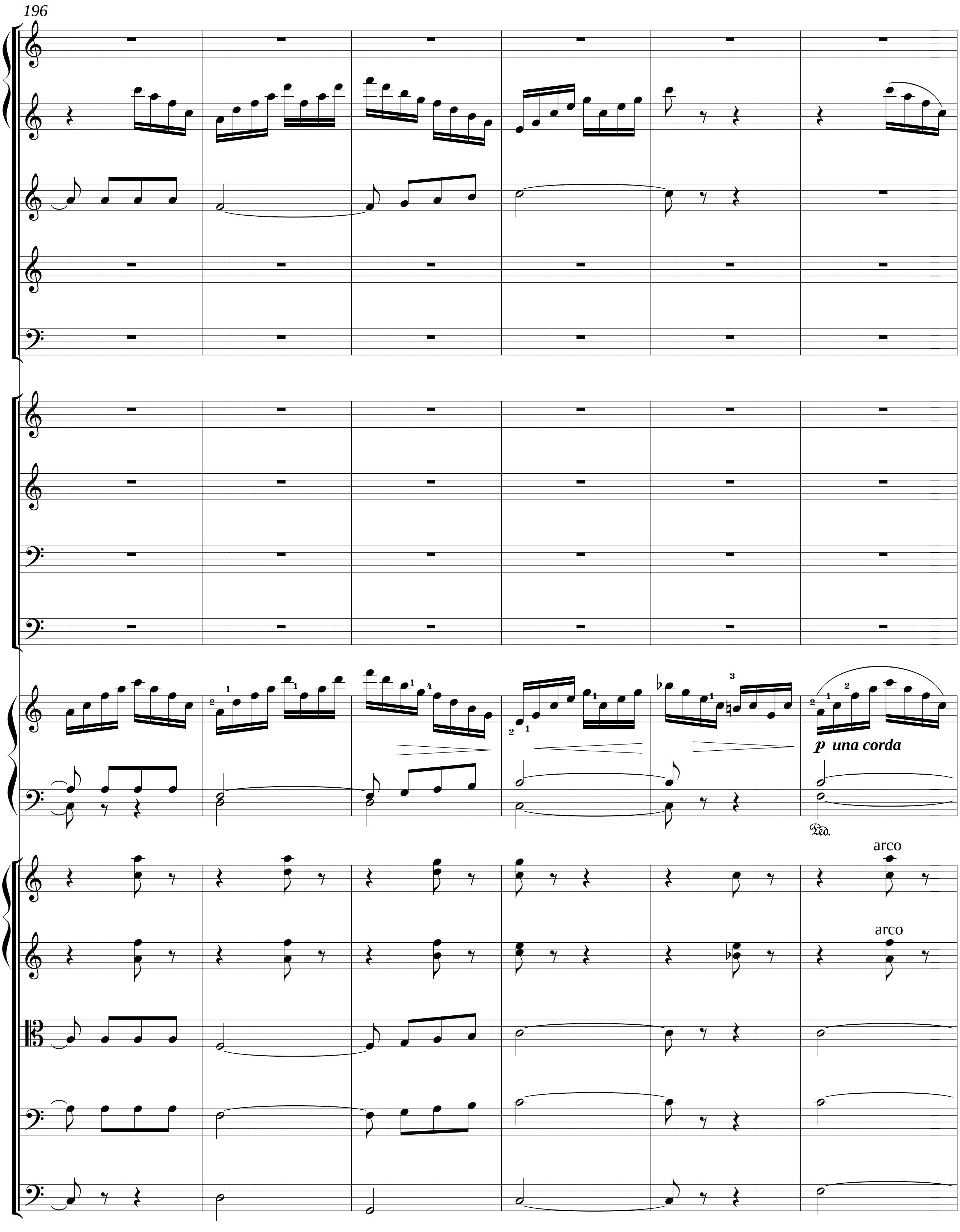
196
p una corda
Ped.
arco
arco

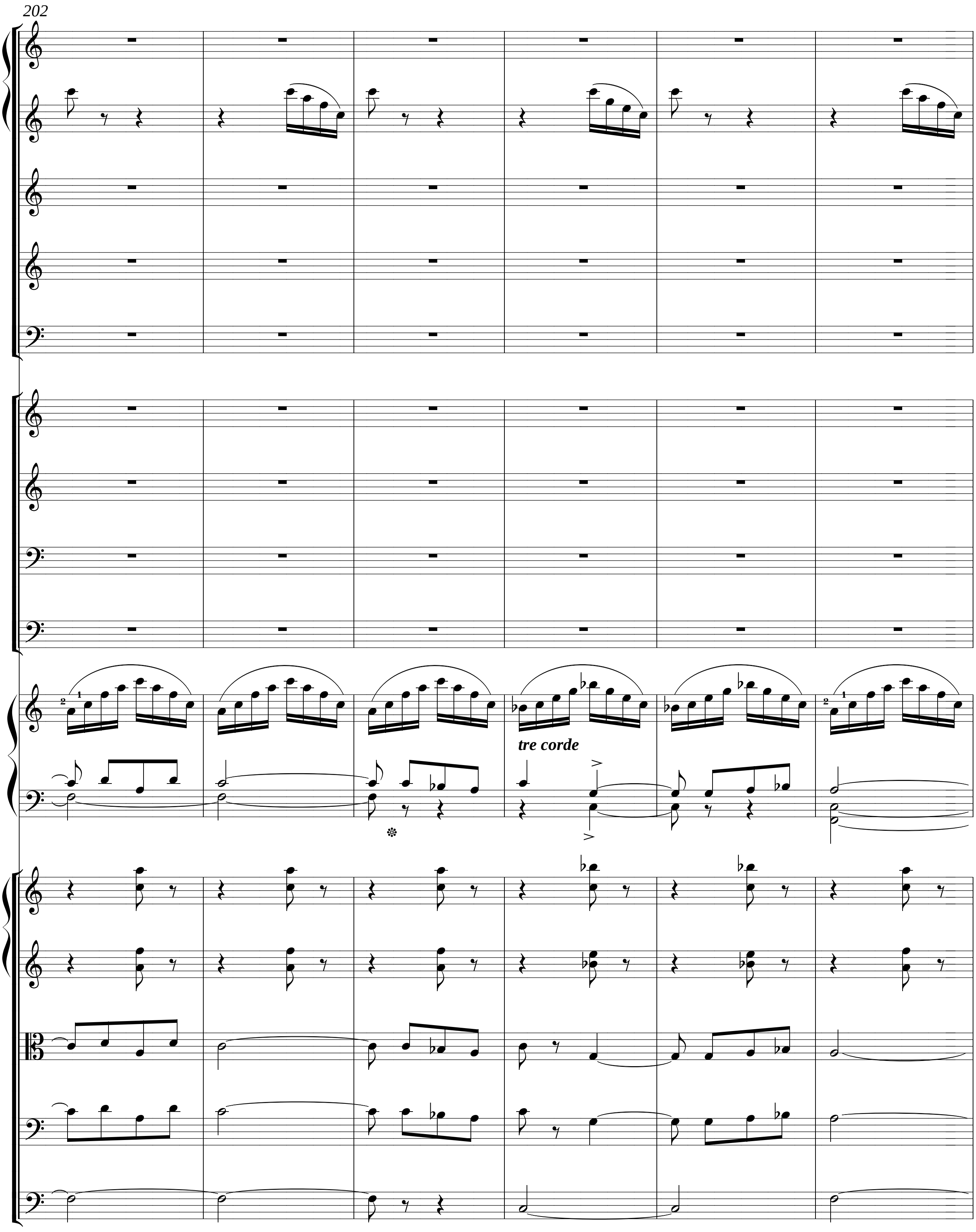
202
tre corde

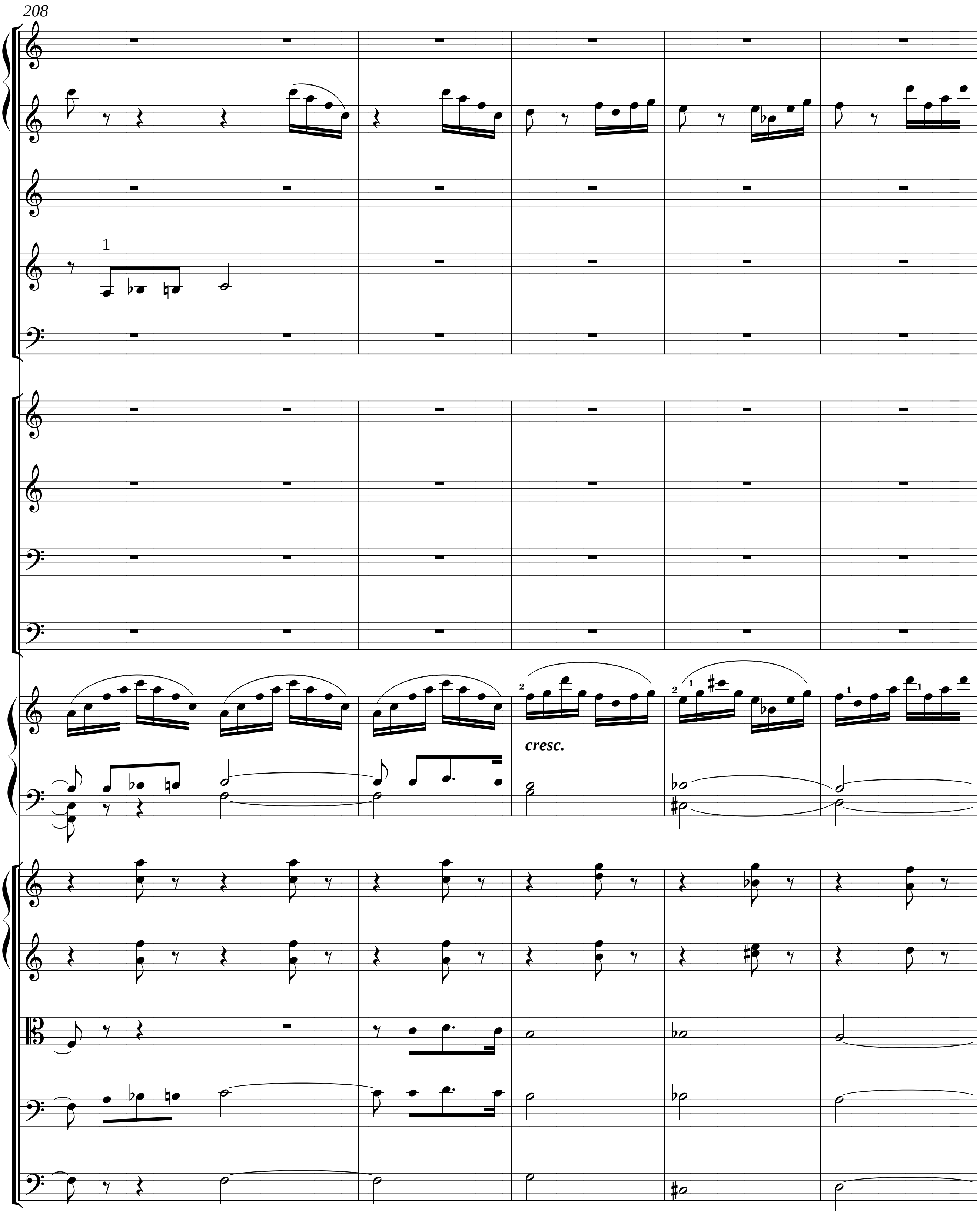
208
1
cresc.

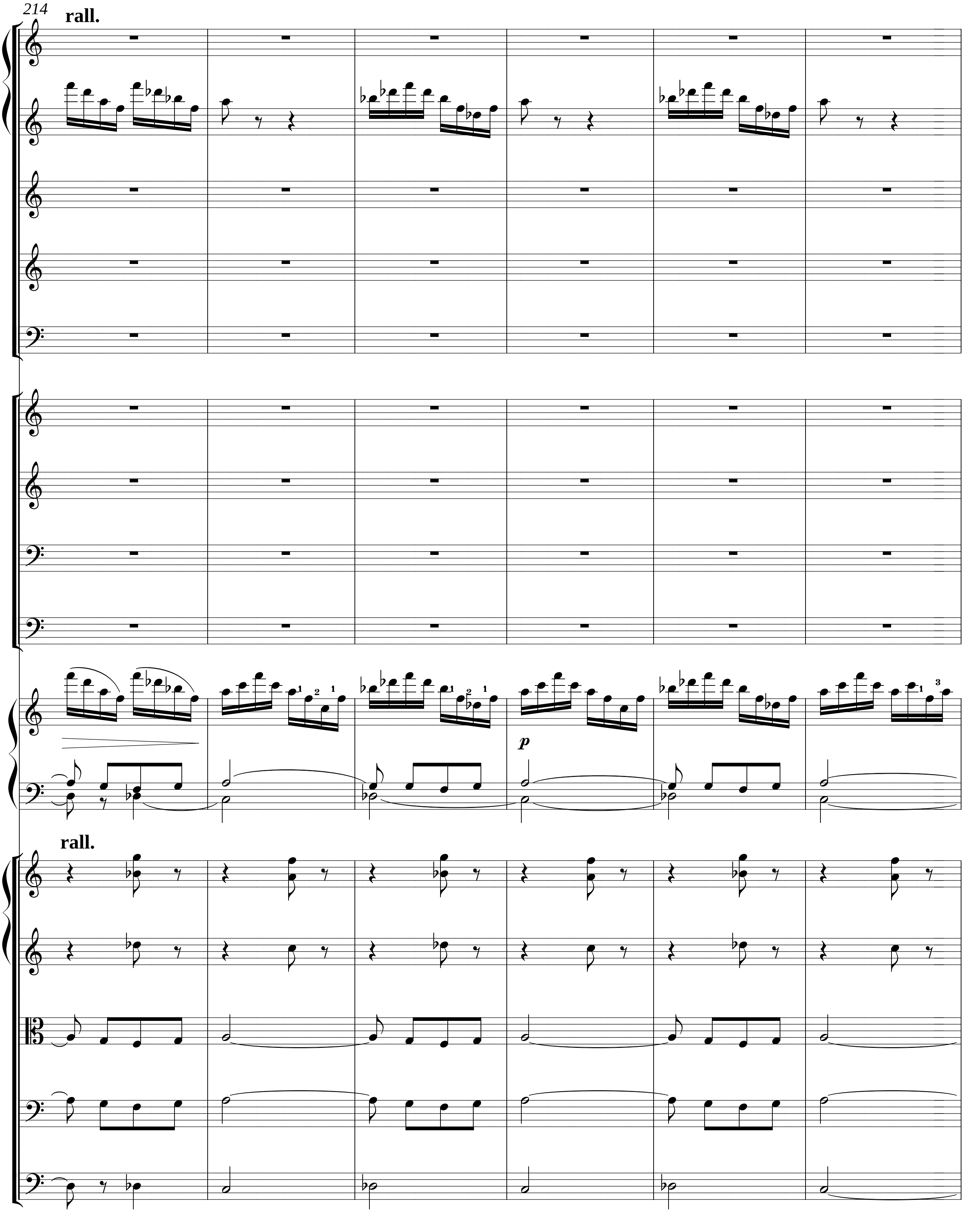
214
rall.
p
rall.

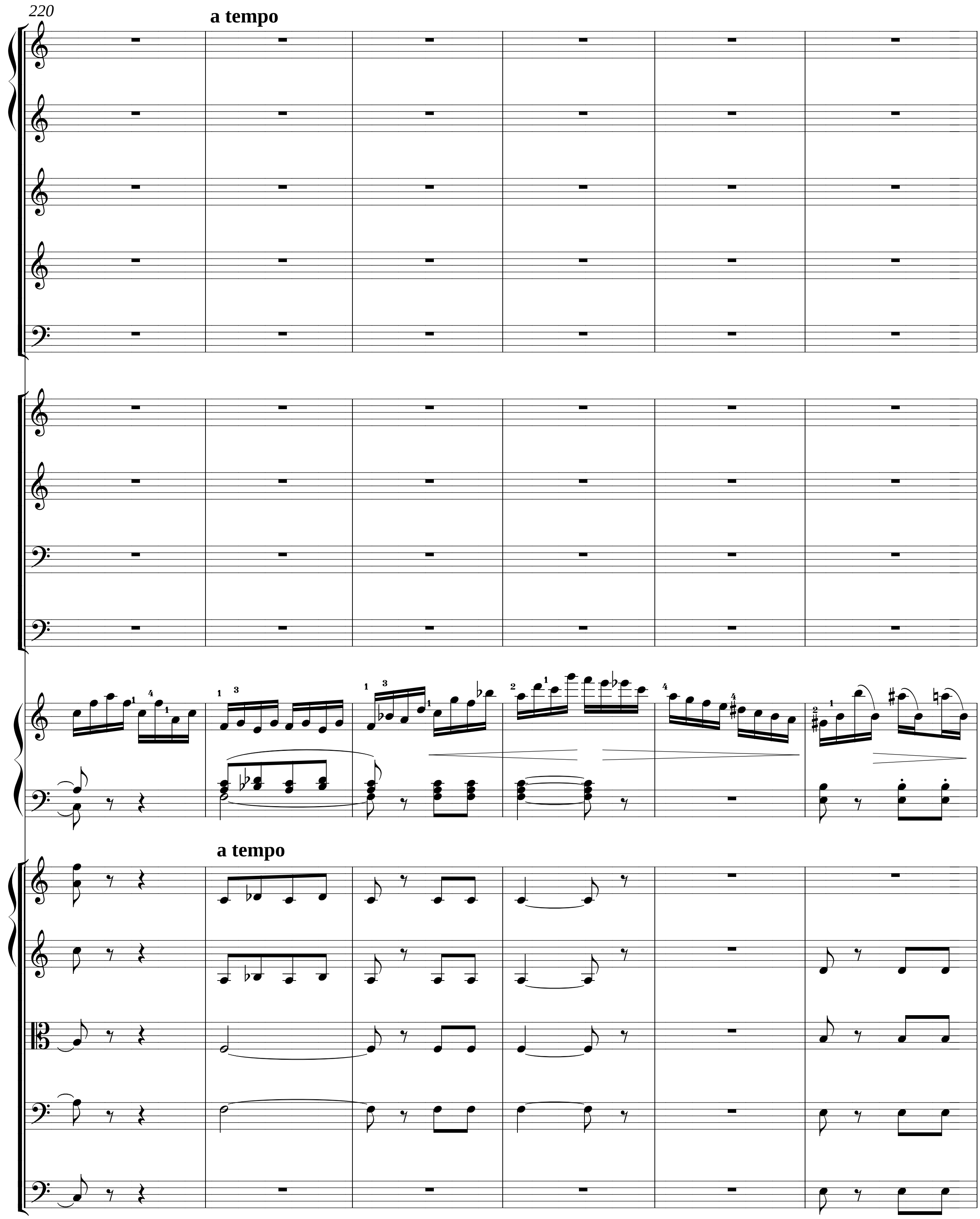
220
a tempo
a tempo

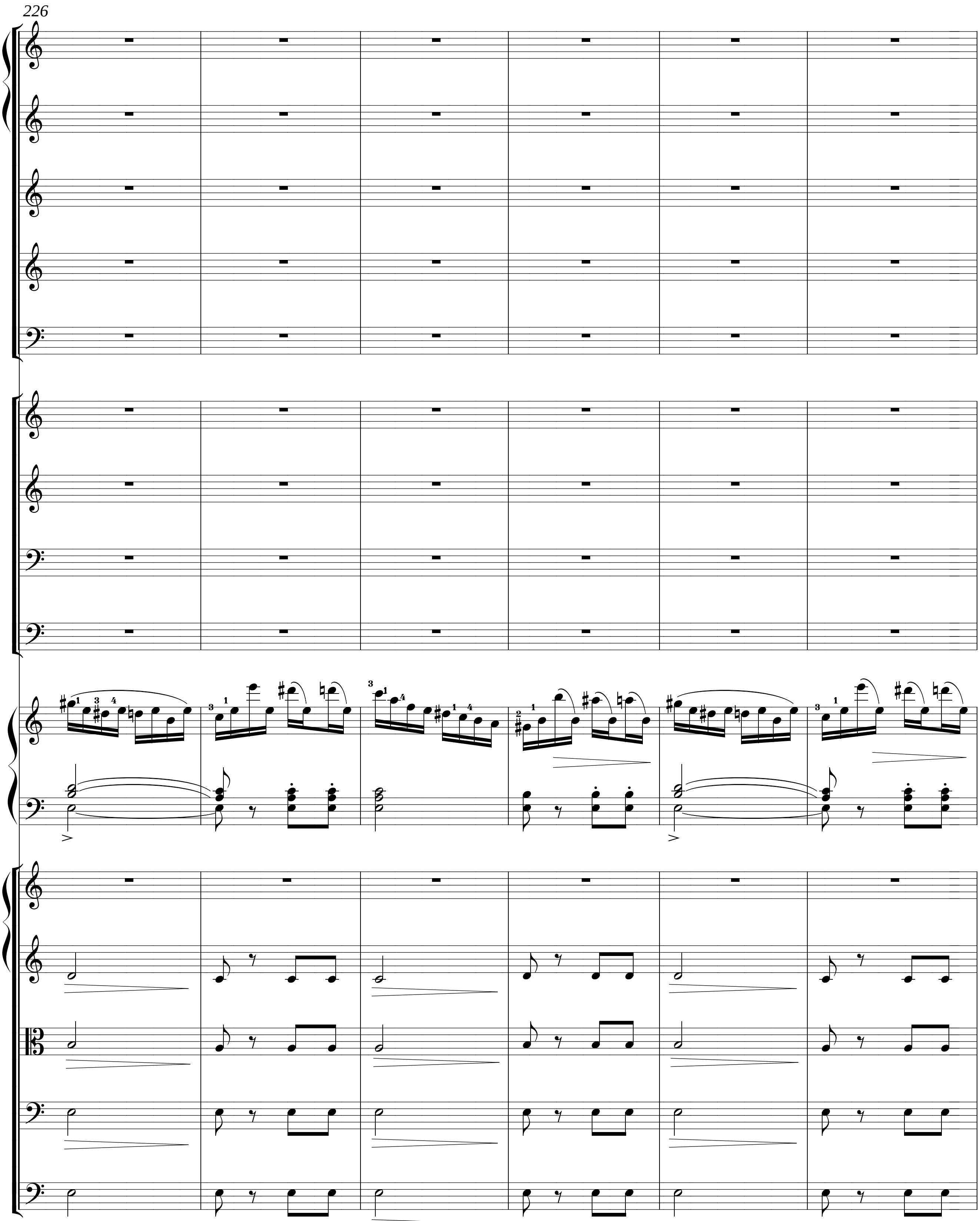
226

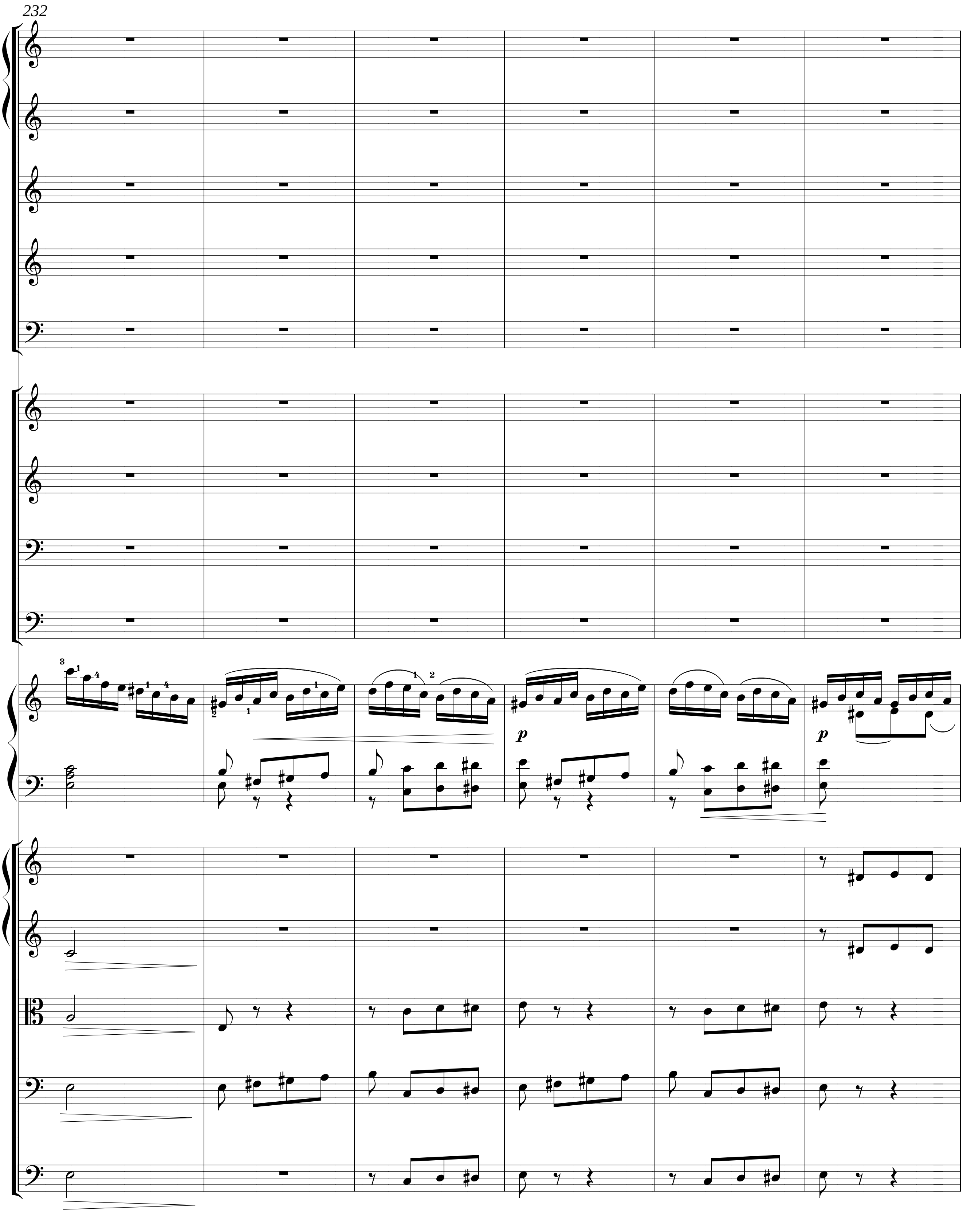
232
p
p

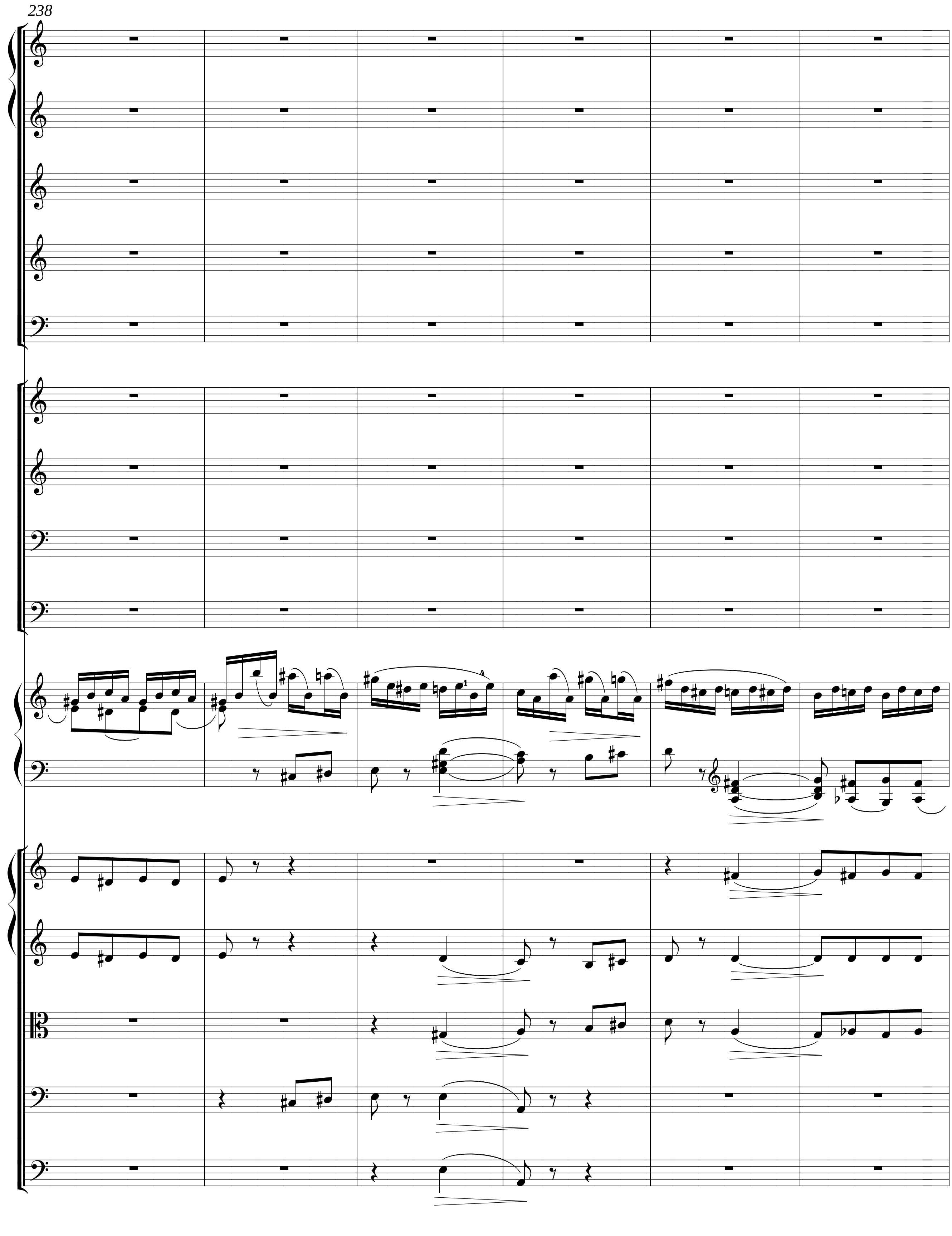
238

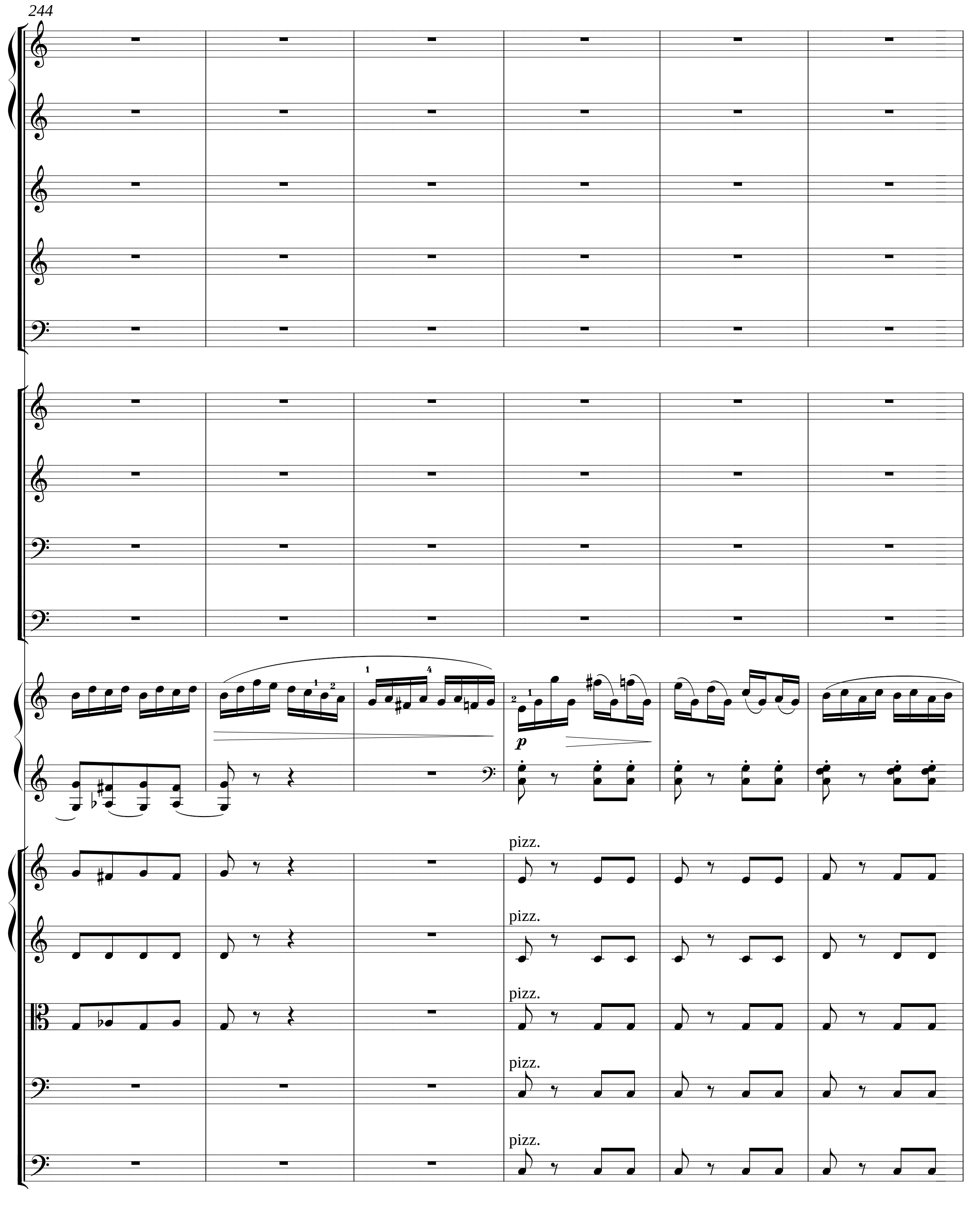
244
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.

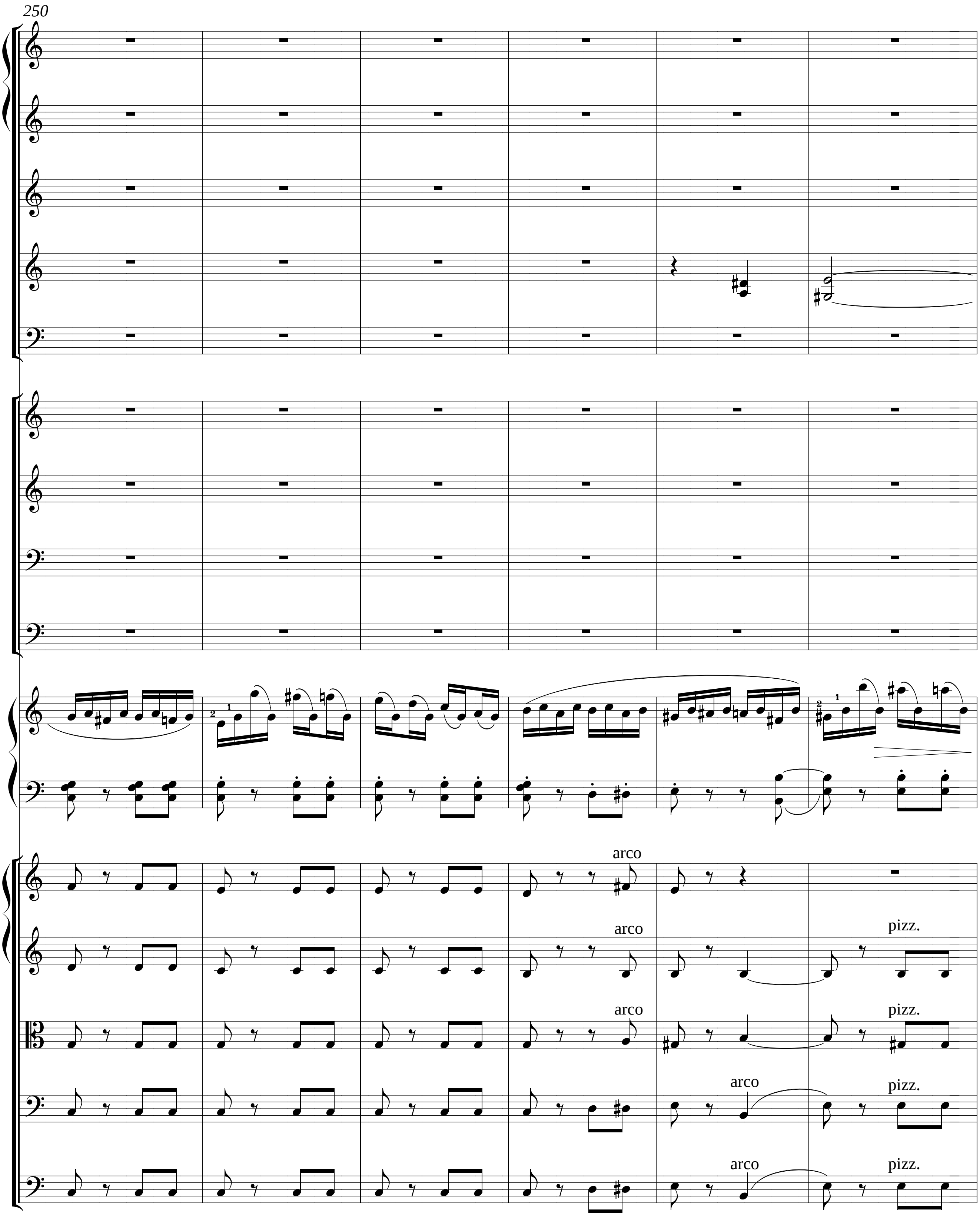
250
arco
arco
arco
arco
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.
arco

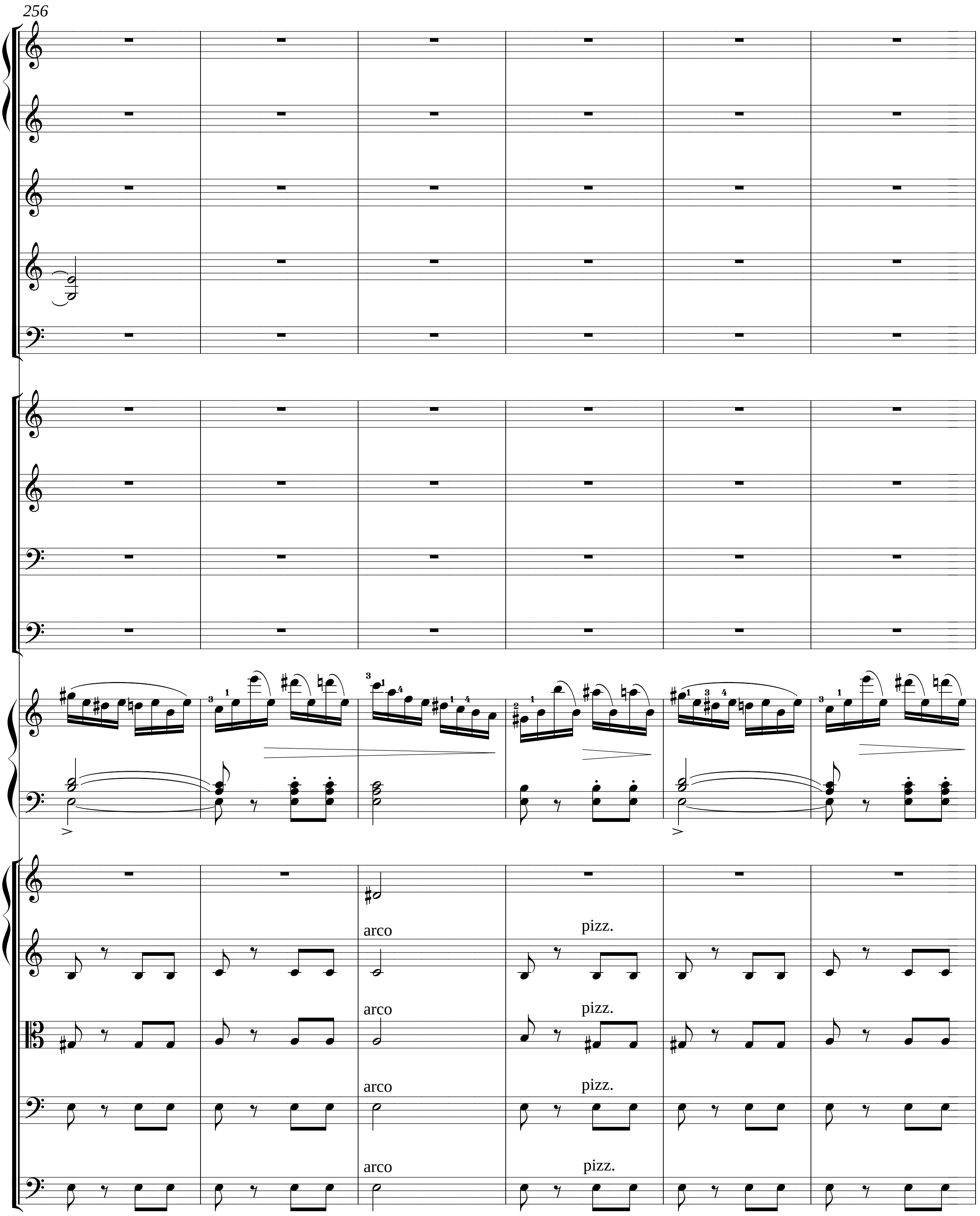
256
arco
arco
arco
arco
pizz.
pizz.
pizz.
pizz.

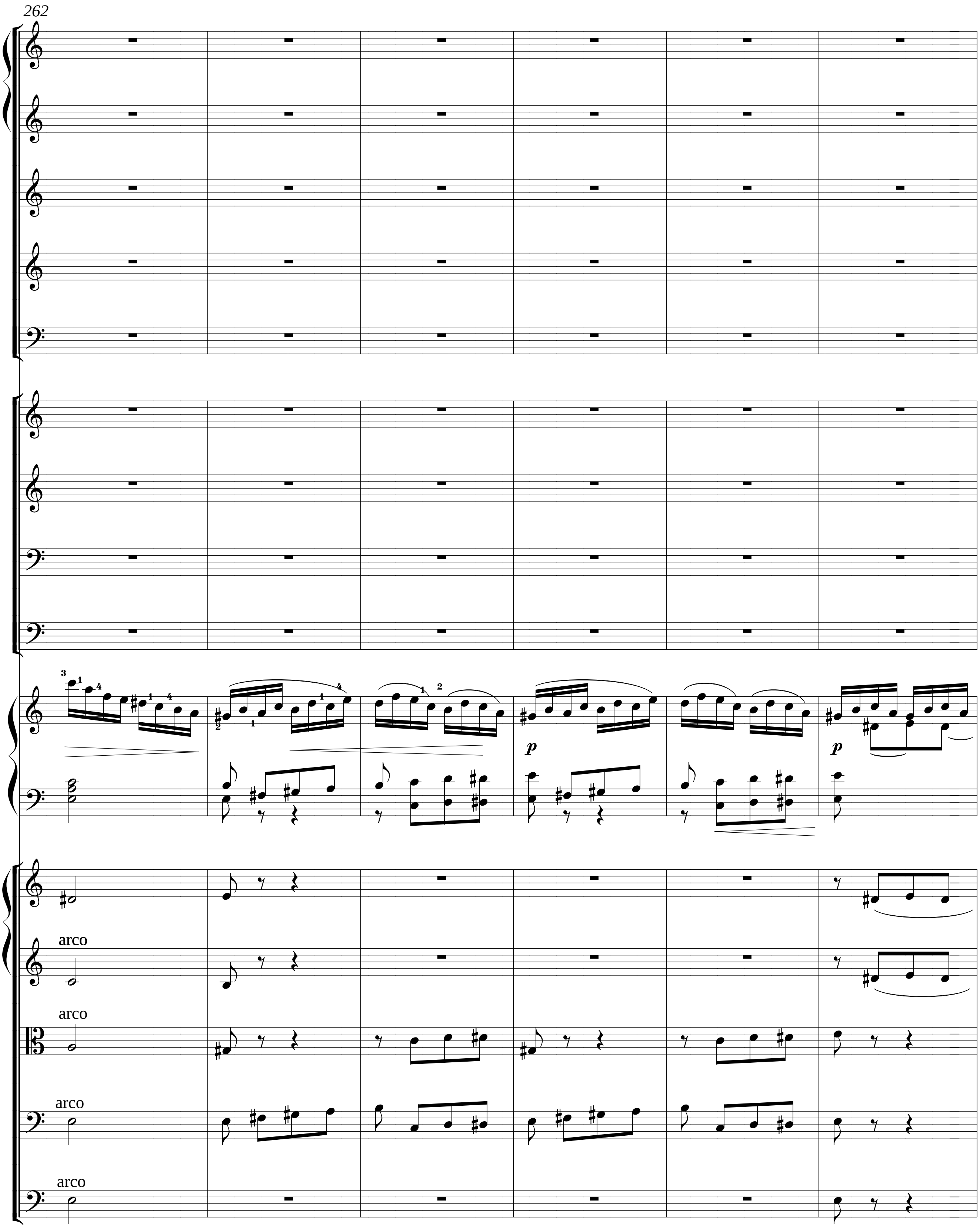
262
p
p
arco
arco
arco
arco

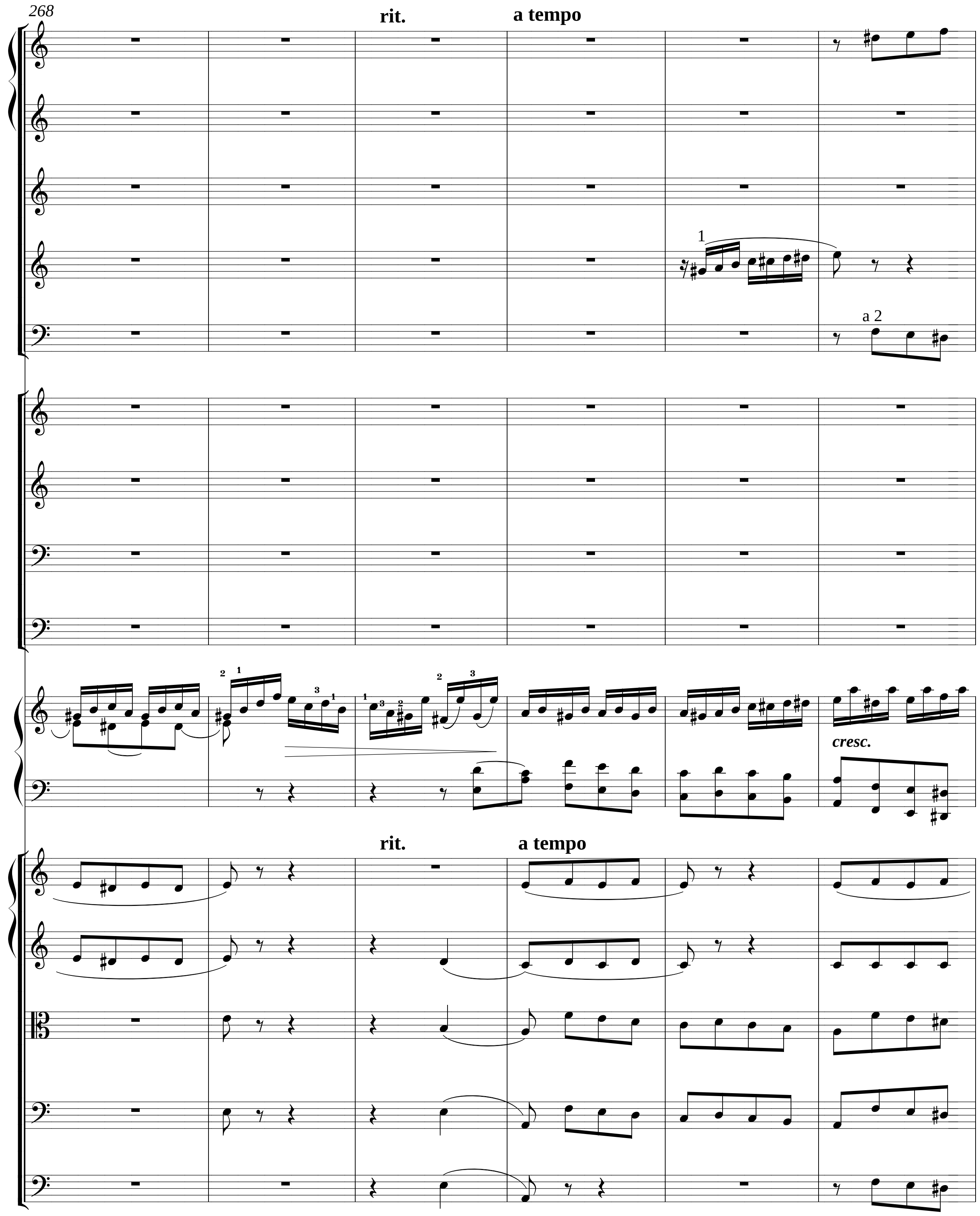
268
rit.
a tempo
1
a 2
cresc.
rit.
a tempo

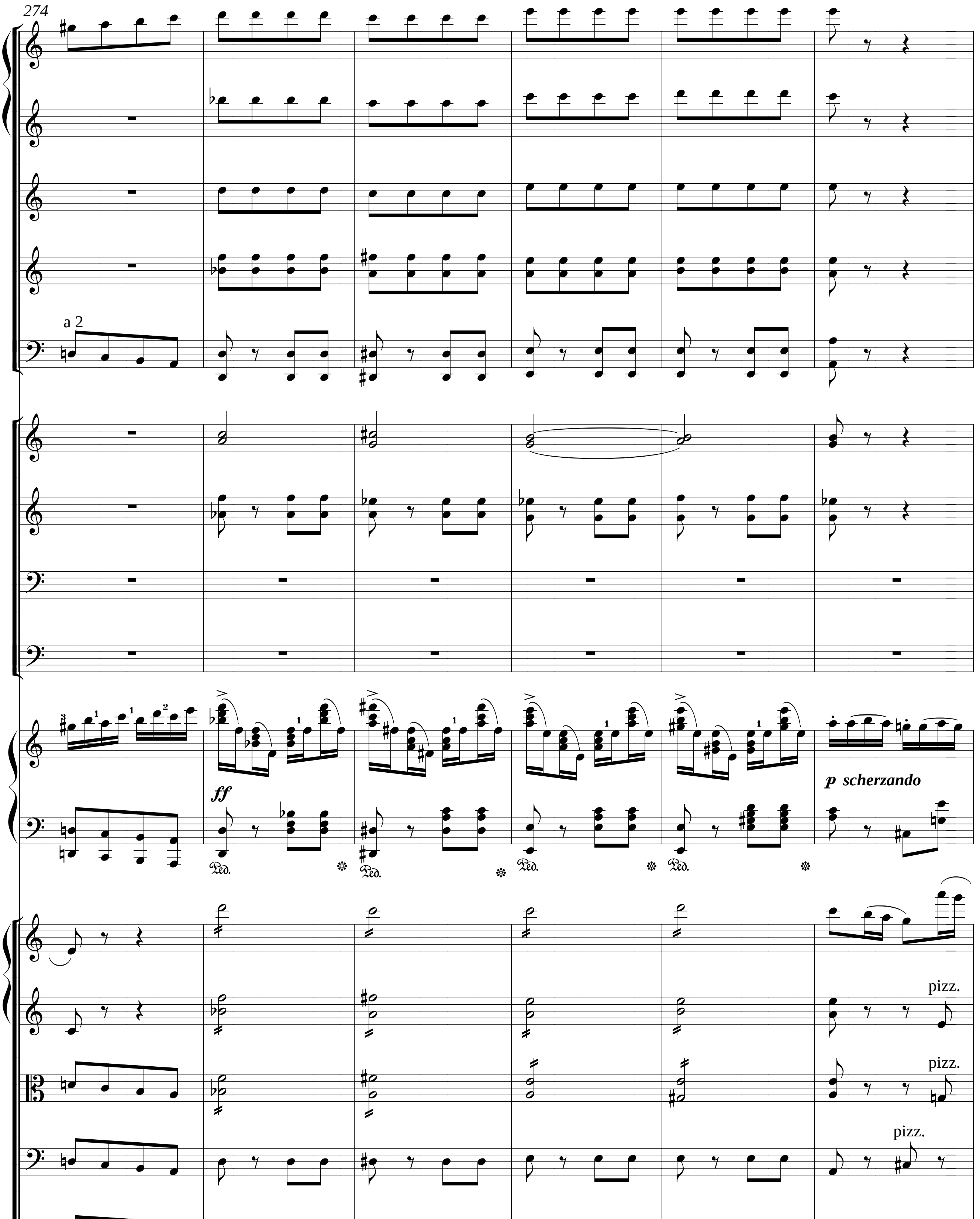
274
a 2
ff
p scherzando
Ped.
Ped.
Ped.
Ped.
pizz.
pizz.
pizz.

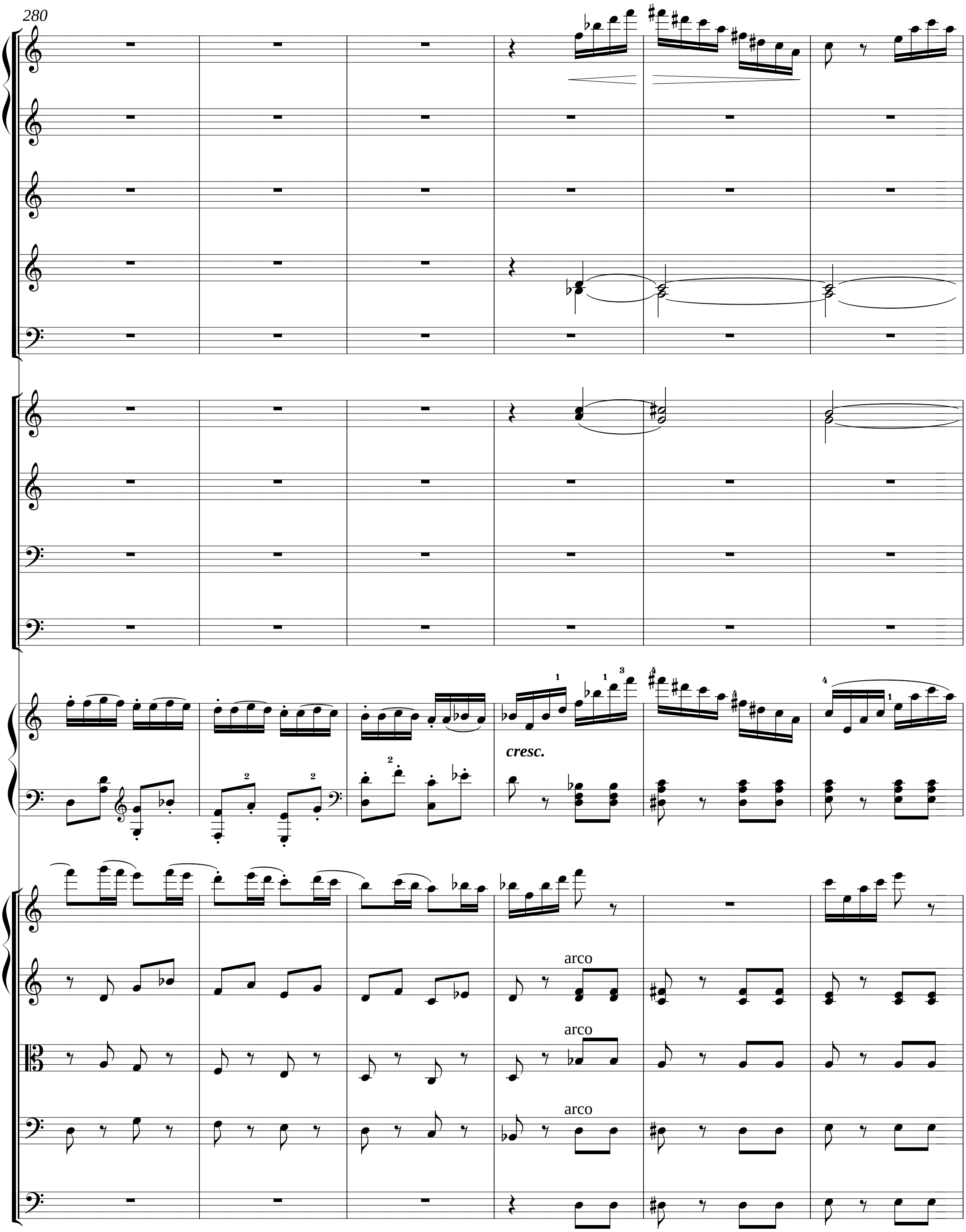
280
cresc.
arco
arco
arco

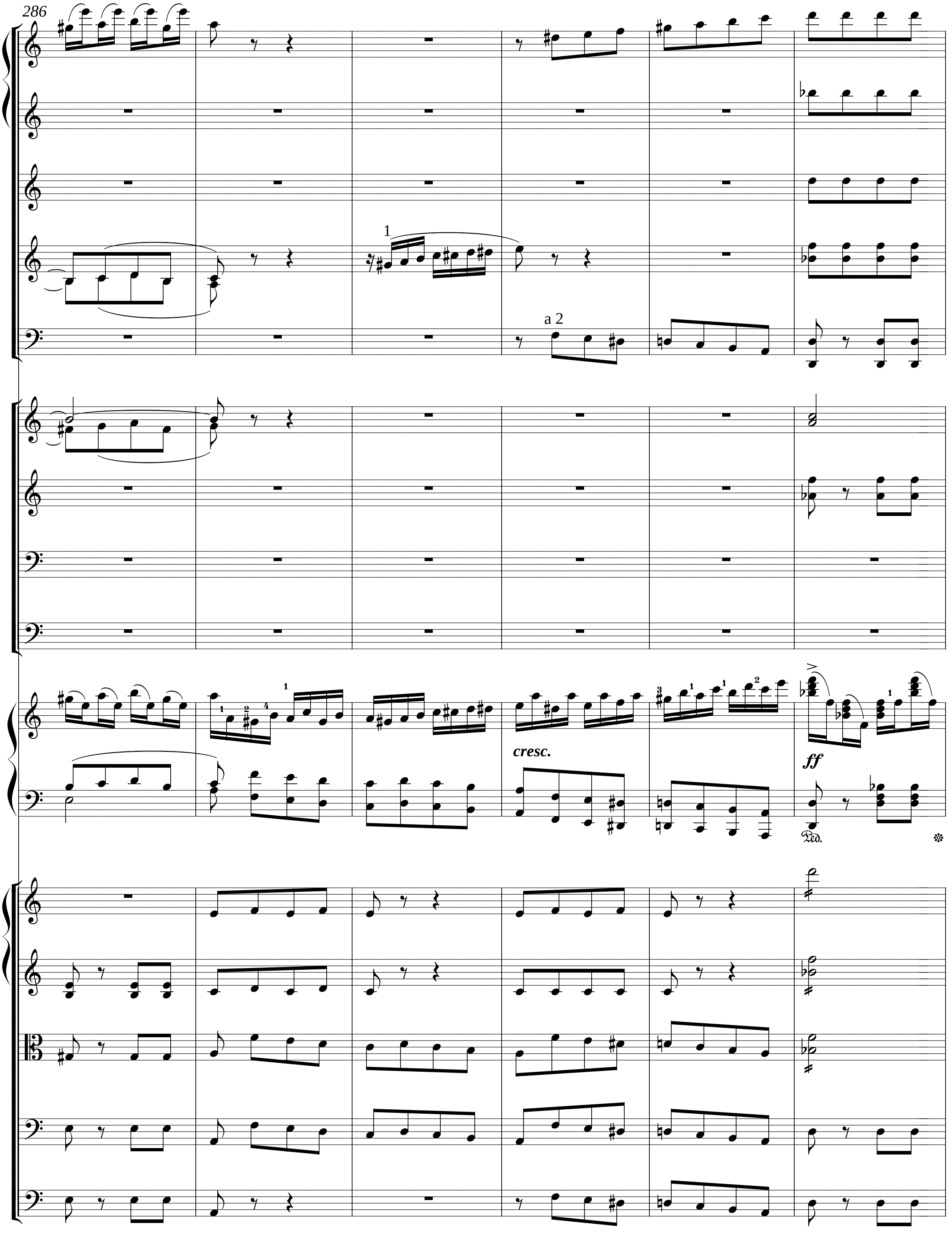
286
1
a 2
cresc.
ff
Ped.

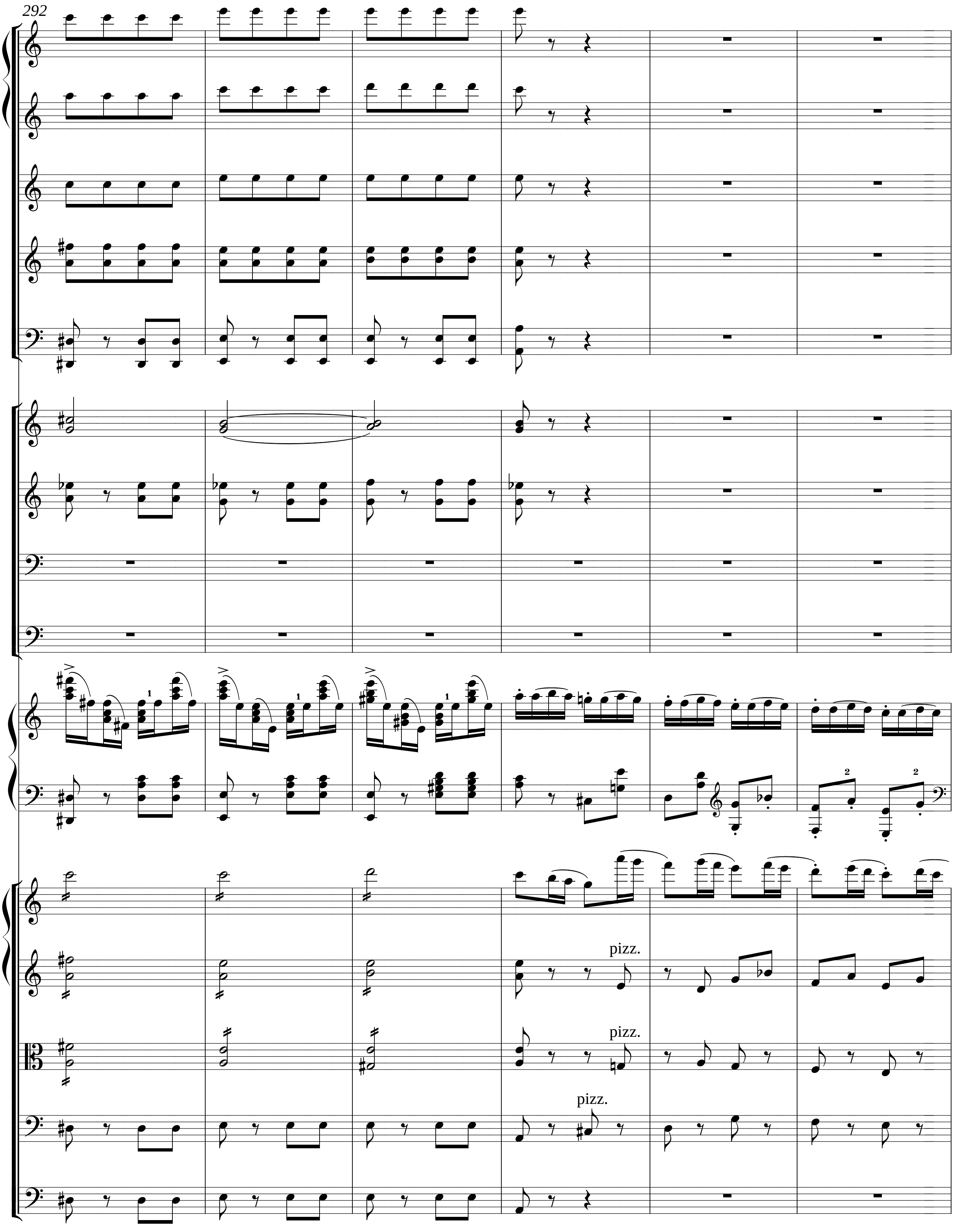
292
1
1
1
2
2
pizz.
pizz.
pizz.

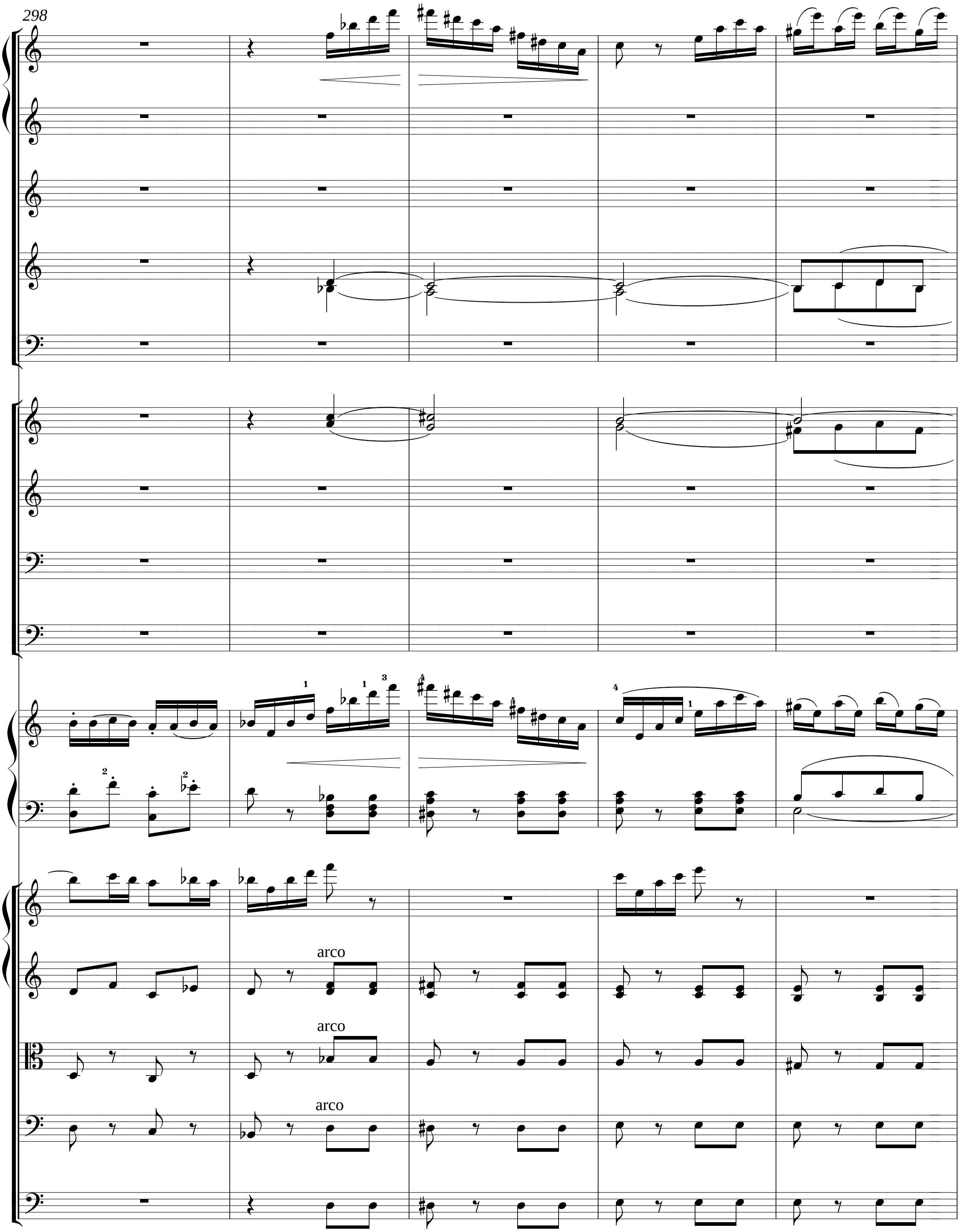
298
arco
arco
arco

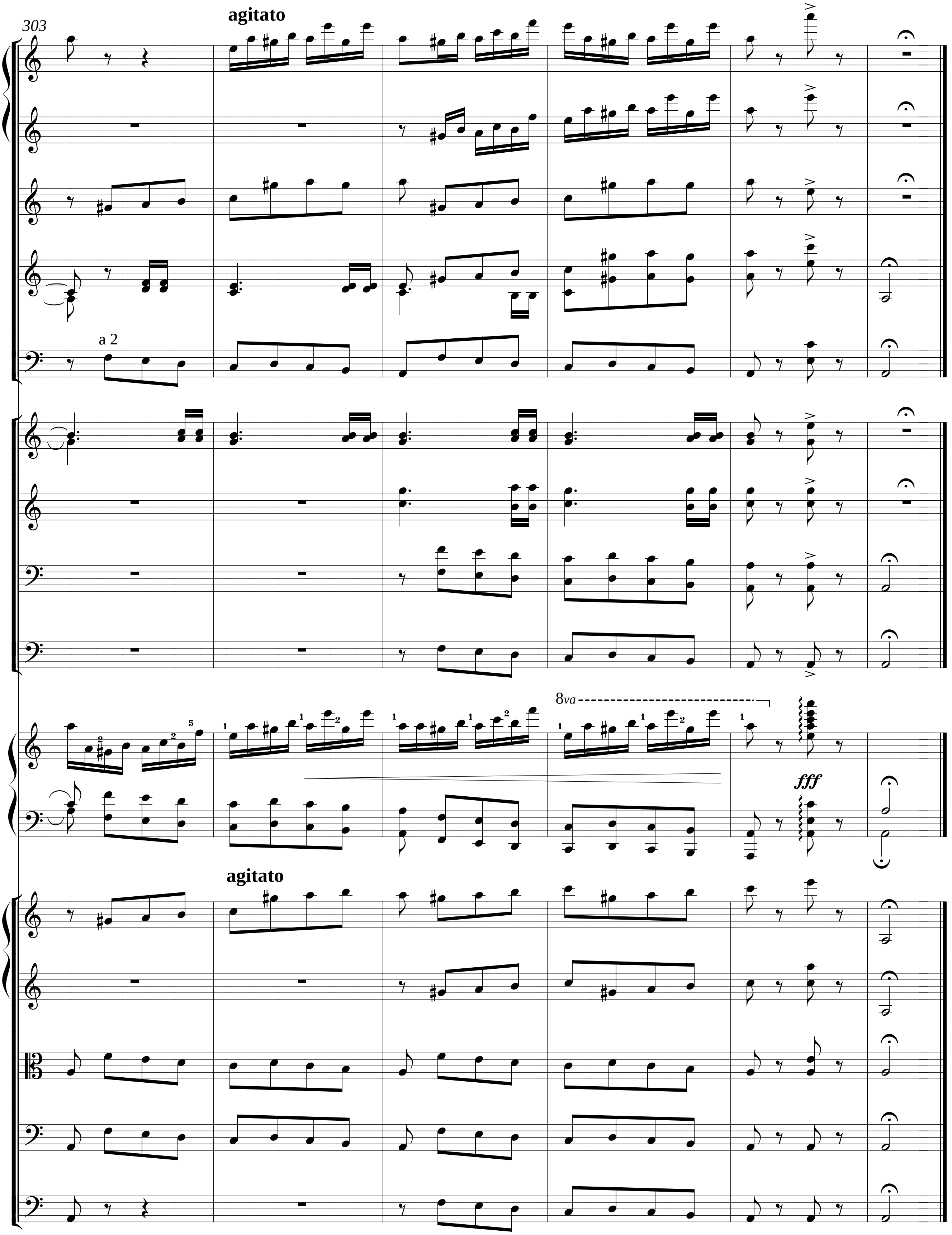
303
agitato
a 2
8va
fff
agitato

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ
INDEX

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
ACKNOWLEDGMENTS v

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ
PREFACE vii

ՅԱՒԵՐԺ ՇԱՐԺՈՒՄ
PERPETUUM MOBILE 1

ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
«Սաքենիկ Ճ. Չագըր հիմնադրամ»

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

1.-*Սուրբ, սուրբ եւ Հայր մեր*, 1999
2.-*Արշակ Բ.*, օփերա, 2000
    ա.-Երգի եւ դաշնակի համար
    բ.-Նուագագրութիւն
    գ.-Նուագախումբի նուագարանները առանձին (24 հատոր)
3.-*Աւէ Մարիա*, 2000
4.-*Կաւոթ*, ջութակի, թաւջութակի, դաշնակի եւ հարմոնիումի համար, *Զորս փիւկ*, լարային եռանուագի եւ քառանուագի համար, 2000
5.-*Ստեղծագործութիւններ դաշնակի համար*, 2005
6.-*Մեներգներ եւ խմբերգներ դաշնակի նուագակցութեամբ*, 2005
7.-*Ստեղծագործութիւններ նուագախումբի համար*, 2005
8.-*Ստեղծագործութիւններ փողային նուագախումբի համար*, 2005
9.-*Յաւերժ շարժում*, դաշնակի եւ նուագախումբի համար, 2005

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԿԱՐԱ-ՄՈՒՐԶԱ

Դաշնակի ստեղծագործութիւններ, 2000

ՄԱԿԱՐ ԵԿՄԱԼԵԱՆ

Դաշնակի ստեղծագործութիւններ, 2000

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆ

Գուշակուհին, քառաձեռն դաշնակի համար, 2000

ԱՐՔԱՏԻ ՔՈՒԿԷԼ

Էջեր ալպոմէն եւ Հայկական պար, դաշնակի համար, 2000

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ

Album of Selected Recordings of Aram Khachaturian's Works, 2004

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

1.-*Ստեղծագործութիւններ դաշնակի համար*, 2005
2.-*Ստեղծագործութիւններ ջութակի եւ դաշնակի համար*, 2005
3.-*Ստեղծագործութիւններ թաւջութակի եւ դաշնակի համար*, 2005
4.-*Ստեղծագործութիւններ սրինգի եւ դաշնակի համար*, 2005
5.-*Ստեղծագործութիւններ երգեհոնի համար*, 2005
6.-*Ստեղծագործութիւններ լարային քառանուագի համար*, 2005
7.-*Հայկական ծիսերգութիւն*, դաշնակի, ջութակի եւ թաւջութակի համար, 2005
8.-*Ռոմանս, Կարօտի երգ*, դաշնակի, սրինգի եւ ջութի համար, 2005
9.-*Ութ փոփոխակ Կոմիտաս Վարդապետի ժողովրդական եղանակի վրայ*, սրինգի, 2 ջութակի, ջութի եւ թաւջութակի համար, 2005
10.-*Պատարագ, Նախաբան*, ալտոյի, 2 ջութակի, ջութի եւ թաւջութակի համար, 2005

Հասցէ՝
Armenian General Benevolent Union
15, Emad El-Din Street
Cairo - 11111
Egypt